

2019

ANTOLOGI

BRP+

Bortom BRP i det regionala utvecklingsarbetet

Exempel på hur BRP+ används på regional och kommunal nivå

REG
LAB

Om Reglab

Reglab är ett forum för lärande kring regional utveckling. Här möts regioner, myndigheter, forskare och andra för att fördjupa kunskapen kring de regionala utvecklingsfrågorna och lära av varandra. Reglab har 24 medlemmar: 21 regioner, Vinnova, Sveriges kommuner och landsting och Tillväxtverket. Som medlem i Reglab har man tillgång till alla medlemmars specialistkunskap, är en del av ett kompetensnätverk som ger omvärldsbevakning och benchmarking – och deltar i framtidsdiskussionen kring utvecklingen av Sveriges regioner.

Gemensamt för aktiviteter i Reglab är att de utgår från medlemmarnas behov och nytta. Lärprojekten är kärnan i Reglabs verksamhet. I lärprojekten sker ett fördjupat lärande och erfarenhetsutbyte kring aktuella frågor som rör regional utveckling. Lärprojekten utgår från deltagarnas behov, de bygger på ett starkt engagemang från deltagarna och på allas bidrag till den gemensamma kunskapsutvecklingen.

Om denna antologi

Antologin är resultatet av ett Reglab-projekt under 2018 och 2019.

Projektledare har varit Johanna Giorgi, Tillväxtverket, och Emma Andersson, Sweco.

I antologin medverkar:

Sandra Svennberg och Sara Johansson, Region Värmland.

Evelina Johansson och Emma Mårtensson, Region Gävleborg.

Simon Sköld, Region Skåne.

Ilkka Kemppainen, Region Jämtland Härjedalen.

Peter Möller, Region Dalarna.

Josefina Rosenlöv, Umeå kommun.

Karin Björklind, Boråsregionen.

Karin Althoff, Västra Götalandsregionen.

Katarina Viberg Hedman och Carina Persson, Region Örebro län.

Veronica Herman och Lisa Lindell, Region Gotland.

Exempel kommer också från Region Kronoberg, Region Västerbotten,

Region Jönköpings län, Region Östergötland och Stockholm business alliance.

Projektledare och redaktör för antologin är Emma Andersson, Sweco.

Form: Konsultbuketten.

Mer information finns på www.reglab.se

Innehåll

Inledning	4
BRP+ i det regionala utvecklingsarbetet.....	5
Varför växer västra Värmland mer än östra?	8
Trygghet och säkerhet i Gävleborg	10
Skånes framtidskapital	12
Vad säger BRP+ om humankapitalet i Jämtlands län?	14
Är Dalarnas industriorter attraktiva för kvalificerad arbetskraft?.....	17
Näringslivsanalys för Stockholmsregionen – BRP+ kompletterar bilden.....	20
Styrkor och svagheter i Umeå.....	21
BRP+ bidrar till barnperspektivet	23
Vilka bud ger BRP+ om Mellerud?	25
Ger BRP+ en rättvis bild av hälsoläget i Örebro?	29
BRP+ i Jönköpings regionala utvecklingsstrategi.....	31
Känner sig gotlänningarna delaktiga?.....	32
BRP+ nästa steg	34
Indikatorlista	35

Inledning

BRP+ berättar om tillståndet i din region – i dag och i framtiden. BRP+ ger en helhetsbild av hälsa, arbete, miljö och ett antal andra viktiga områden som styr livskvaliteten i en region.

I *Agenda 2030*, delmål 17:19, slås fast att världen behöver utveckla mått på framsteg för hållbar utveckling, som kompletterar BNP, bruttonationalprodukten. BNP mäter värdet av den ekonomiska produktionen under en viss tid, men säger ingenting om resursutnyttjande, om produktionen bidragit till ökad välfärd eller om den är hållbar över tid. För att vi ska kunna arbeta för en hållbar utveckling behöver vi nya mått.

BRP+ tar ett helhetsgrepp på utvecklingen och visar de svenska regionernas styrkor, men också deras svagheter. BRP+ utvecklades av Reglabs medlemmar i en prototyp som lanserades 2016 och som därefter har utvecklats ytterligare i en översyn 2017. Våren 2018 publicerades den första nationella analysen av BRP+ i rapporten *Hållbar utveckling i svenska regioner?*

Flera intressanta resultat presenterades i rapporten, bland annat att pendlingskommunerna nära storstäderna har högst livskvalitet och att sambandet mellan livskvalitet och bruttoregionalprodukt, BRP, på kommunnivå är tämligen svagt. Analysen visade också att utbildning är viktigast för livskvaliteten, och att kvinnor har både högre livskvalitet och bättre framtidsutsikter än män.

För att stödja regionernas användning av BRP+ har Reglab genomfört ett läroprojekt under 2018: *BRP+ – regionala analyser*. Utredare och analytiker från regioner och kommuner har deltagit i läroprojektet, som syftat till att fördjupa den regionala förståelsen av BRP+. Under läroprojektet har deltagarna testat hur BRP+ kan användas, både som ett komplement till andra mätsystem och som ett mätsystem i sig själv. Läroprojektet har resulterat i ett stort antal regionala analyser som alla är bra exempel på hur BRP+ kan användas för att belysa utvecklingen på regional och lokal nivå.

Vår förhoppning är att BRP+ kan bidra med bra underlag till strategiska diskussioner, och till dagens och morgondagens beslut i kommuner och regioner. Och att den här rapporten, med berättelser från hela Sverige, ska väcka din nyfikenhet och lust att tillsammans med oss ta nästa steg för att utveckla Sveriges regioner.

Visualiseringar, rapporter och dokumentation om BRP+ hittar du på Reglabs och Tillväxtverkets webbsidor och www.brpplus.se

Eva Moe
Verksamhetsledare Reglab

Lars Wikström
Avdelningschef Regioner, Tillväxtverket

BRP+ i det regionala utvecklingsarbetet

Den här antologin ger exempel på hur BRP+ kan användas i det lokala och regionala utvecklingsarbetet. Antologin är en samling av analyser, intervjuer och inspirerande exempel på hur regioner, kommuner och kommunförbund har testat BRP+ på hemmaplan. Analyserna är olika både till karaktär och innehåll – regionerna har tagit sig an BRP+ på olika sätt. Gävleborg har till exempel analyserat hur tryggheten i länet ser ut, Umeå har ställt sig frågan om livskvaliteten har förändrats över tid. I Värmland har BRP+ använts för att undersöka varför utvecklingen ser olika ut i olika delar av regionen. Bredden på analyserna visar att BRP+ kan användas på många olika sätt i det regionala analysarbetet.

BRP+ lanserades 2016 och är ett helt nytt mätsystem. Det är därför inte förvånande att många regioner har testat systemets användbarhet i sitt analysarbete. Flera regioner har exempelvis undersökt hur resultaten från BRP+ stämmer överens med annan statistik som regionen brukar använda.

Många regioner testar användbarheten

På Gotland har regionen jämfört statistik från BRP+ med dataunderlag från Gotlands medborgarundersökning. Enligt statistiken från BRP+ har Gotland höga värden inom medborgarengagemang och demokratisk delaktighet, samtidigt visar medborgarundersökningen det motsatta. I Örebro har regionen valt att analysera hälsoaspekter för att jämföra utfallet i BRP+ mot andra källor som beskriver hälsoläget i Örebro, exempelvis undersökningen *Liv och Hälsa*. I Gävleborg har regionen undersökt trygghetsaspekten i länet, bland annat jämfört resultaten från BRP+ med statistik från undersökningen *Hälsa på lika villkor*.

BRP+ har utvecklats av Sveriges regioner i nära samarbete med Tillväxtverket. När nya användare som inte varit med i utvecklingsarbetet nu kommer till, är det viktigt att utrymmet för att diskutera systemets innehåll och utformning fortfarande finns kvar. Även nya användare behöver få chansen att resonera kring ramverket, indikatorerna etc. Det kommer vara en kommunikativ utmaning som växer i takt med att systemet sprids.

Subjektiva mått kompletterar bilden

Indikatorerna i BRP+ ramverk beskriver både objektiva livsvillkor och den subjektiva (individuella) upplevelsen av livsvillkoren. Generellt sett saknas det i dag statistik som beskriver den subjektiva upplevelsen för många av de teman som ingår i ramverket. Det finns enkäter

som svarar på delar av de subjektiva frågeställningarna, men sällan på kommunal nivå. Exempelen från Örebro, Gotland och Gävleborg visar att det finns skillnader mellan faktiska förhållanden och upplevelsen av dessa. Subjektiva mått kan alltså fördjupa analyserna och är ett utvecklingsområde i det fortsatta arbetet med BRP+.

BRP+ ger kunskap om platsens förutsättningar

Att jämföra regioner med varandra är en viktig del av det regionala analysarbetet. Analyserna från Umeå, Västra Götalandsregionen och Jämtland Härjedalen visar hur BRP+ används som ett benchmarkverktyg för att identifiera en kommuns eller regions relativa styrkor och svagheter utifrån en gemensam förståelse av ”hållbar regional utveckling”. Eftersom mätsystemet baseras på att allt mäts på samma sätt, är det relativt enkelt att göra jämförande analyser mellan regioner, kommuner och kommungrupper.

BRP+ kan också användas för att undersöka en tes, eller för att ge oss kunskap om ett fenomen. Många regioner har i dag en polariserande utveckling, där vissa kommuner växer snabbt medan andra stagnerar eller krymper. I Värmland har regionen utgått från BRP+ för att försöka förstå den tudelade utvecklingen mellan de östra och västra delarna av regionen. Kommunerna väster om Klarälven växer mer än kommunerna i öst, både vad gäller företagande och boende. Samtidigt är de yttre förutsättningarna på båda sidorna om älven relativt lika. För att undersöka varför växtkraften ser olika ut har Värmland försökt hitta svaren i BRP+.

Även i Dalarna har BRP+ använts för att få kunskap om tillståndet i regionen. Med hjälp av BRP+ har regionen undersökt om industrikommunerna i Dalarna är tillräckligt attraktiva för att locka högutbildad arbetskraft. Industrin är en viktig näring för Dalarna och många

företag upplever att de har svårt att rekrytera personal. Det påstås ofta att industrierna inte är tillräckligt attraktiva som boendemiljöer, men dessa påståenden backas sällan upp av fakta. Mot bakgrund av detta har Dalarna använt BRP+ för att undersöka om det går att vederlägga eller verifiera dessa påståenden.

Exemplen från Värmland och Dalarna visar hur BRP+ kan ge oss en bredare ingång till att förstå varför förutsättningar mellan olika platser och geografier ser olika ut. De kopplar samman tillväxtpolitik med frågor om livskvalitet, vilket i sin tur leder till en bredare verktygslåda. Även om BRP+ inte ger oss alla svar, kan analyserna hjälpa oss att ta nästa steg. I Värmland har regionen blivit stärkt i sin väst-öst-teori, och önskar nu gå vidare med mer kvalitativa undersökningar av varför livskvaliteten skiljer sig åt. Exemplet från Dalarna visar att det finns områden som industrikommunerna kan arbeta vidare med för att stärka sin attraktivitet.

Ett verktyg för att lyfta sociala frågor

Flera av analyserna i den här antologin har fokus på social hållbarhet. Många regioner lyfter frågor som delaktighet, trygghet, hälsa och livskvalitet. Den sociala aspekten är bland annat tydlig i analysen från Boråsregionen. För att utveckla stråket mellan Göteborg och Borås finns i dag en etablerad samverkan inom samhällsplanering mellan kommuner och kommunalförbund. Inom stråksamarbetet testas ofta nya metoder och arbetssätt.

Dessutom finns det intresse för att studera stråket utifrån ett socialt hållbarhetsperspektiv. Boråsregionen valde därför att undersöka om BRP+ går att använda som underlag i sociala konsekvensanalyser. Ett antal relevanta teman med särskild bäring på social hållbarhet identifierades och en jämförande analys gjordes mellan kommunerna i stråket. Exemplet från Boråsregionen visar att BRP+ har potential att bidra på olika sätt i samhällsplaneringen, inte minst i frågor som rör social hållbarhet.

Visualisering är viktigt

BRP+ innehåller stora mängder data. Det är en styrka men också en utmaning, framför allt när det kommer till visualisering av siffrorna. Analysen från Västra Götaland är ett bra exempel på hur resultat från BRP+ kan illustreras. Med hjälp av analysverktyget Power BI har Västra Götalandsregionen skapat ett visualiseringsverktyg som illustrerar resultaten från BRP+ i diagram, tabeller och kartor. Att kunna presentera resultaten från BRP+ på ett tydligt sätt kommer att vara viktigt för att öka användningen av systemet.

Underlag för den regionala utvecklingsstrategin

Det finns en förväntan att BRP+ ska kunna användas som underlag för policier och resursfördelning, men det

kommer troligtvis ta tid innan BRP+ är där. BRP+ är ett omfattande mätsystem som består av stora mängder data på olika nivåer och det krävs både kunskapsuppbyggnad och uthållighet innan systemet har en given plats i det regionala utvecklingsarbetet.

I ett första steg behöver användarna bli trygga med mätsystemet, förstå hur de olika delarna hänger ihop och hur resultaten kan tolkas och visualiseras. I Reglabs lärprojekt är det många regioner som har testat användbarheten av mätsystemet; flera har till exempel frågat sig vilka signaler BRP+ ger och om bilden stämmer överens med den statistik regionen brukar använda. När det finns tillräcklig kunskap om hur systemet fungerar kan BRP+ börja användas som kunskapsunderlag, till analyser och strategier på lokal och regional nivå. Då kan BRP+ också bli ett verktyg för att påverka regionernas insatser och prioriteringar.

Ett sätt att inkludera BRP+ i det regionala utvecklingsarbetet redan i dag, är att använda systemet som ett underlag i samtalet om regionens utveckling. I Västerbotten har regionen exempelvis använt BRP+ som ett verktyg för diskussion om hållbar utveckling. I samband med framtagandet av den regionala utvecklingsstrategin, RUS, har nio dialoger genomförts runt om i Västerbotten. För att skapa en bred syn på hållbar utveckling har varje dialog inletts med en presentation av BRP+, både hur systemet är uppbyggt och hur utfallet ser ut. Med hjälp av BRP+ har Västerbotten samlat många olika aktörer och kompetenser under ett brett hållbarhetsparaply. Även Jönköping har inkluderat BRP+ i arbetet med den nya regionala utvecklingsstrategin. I den remissversionen av Jönköpings nya RUS finns resultat från BRP+ med som bilaga.

Styrkan i BRP+ är helheten, inte de enskilda indikatorerna

BRP+ är en samling av statistik som är strukturerad och sammansatt på olika nivåer. På den lägsta och mest detaljerade nivån finns över 70 indikatorer som har grupperats i *aspekter* och *teman*. I BRP+ är det inte indikatorerna i sig som är unika. Det är det *samlade mätsystemet* som är unikt. Aldrig tidigare har det funnits ett system som utifrån en gemensam konkretisering av begreppet ”hållbar utveckling” gör det möjligt att uttala sig om utvecklingen i regionen är hållbar – i förhållande till andra regioner och till den egna regionen sett över tid.

I den här antologin finns några exempel på analyser där regionerna zoomat ut och tittat på den övergripande nivån. Många regioner har dock snarare tagit utgångspunkt i den övergripande nivån och sedan fördjupat sig ner på tema- aspekt- och indikatornivå. Att endast hålla sig på en övergripande nivå kan upplevas svårtolkat. Indikatorerna blir ofta de mest konkreta måtten för att läsa av tillståndet i regionen.

En av styrkorna med BRP+ är möjligheten att enkelt zooma ut och zooma in – från en övergripande nivå ner till indikatornivå. Det gör det möjligt att studera hur livskvaliteten och hållbarheten ser ut i vår region och vilka specifika områden som påverkar regionens resultat. Att göra analyser på en övergripande nivå kommer att bli än mer intressant när BRP+ har levt lite längre och fler tidsserier finns tillgängliga. Då blir det möjligt att uttala sig om trender över tid: Ökar eller minskar livskvaliteten i vår region och gör vi rätt investeringar för en hållbar utveckling?

Hur är BRP+ uppbyggt?

Mätssystemet BRP+ är uppbyggt av 12 teman för Livskvalitet och fyra framtidskapital för Hållbarhet över tid. Förändringar i framtidskapitalen mäts genom att visa på positiv, respektive negativ påverkan på kapitalen. Varje tema liksom framtidskapital är uppbyggt av *aspekter*. Antalet aspekter varierar mellan en och fyra. Aspekterna är i sin tur uppbyggda av en eller flera *indikatorer*. Sist i antologin finns en tabell som kortfattat beskriver alla indikatorer som ingår i BRP+.

Varför växer västra Värmland mer än östra?

I Värmland finns en osynlig gräns vid Klarälven. Kommunerna väster om älven växer mer än kommunerna i öst, både vad gäller företagande och boende. Samtidigt är de yttre förutsättningarna på båda sidorna om Klarälven relativt lika när det gäller exempelvis tillgång till vackra områden och natur för bebyggelse och rekreation. På förhand vet vi att det i öst finns flera bruksorter och att det i väst finns en tradition av småföretagande.

Vi undrar: Kan BRP+ hjälpa till att förklara varför utvecklingen skiljer sig åt mellan väst och öst?

Region Värmland har arbetat fram framtidsscenarioer för *Värmland 2060*. Syftet med framtidsscenarioerna har varit att ta fram planeringsunderlag för bland annat kommunala översiktsplaner och för regionens egna planer och strategier, till exempel nästa regionala utvecklingsstrategi, RUS. Scenarierna kan även ligga till grund för att ta fram en ”strukturbild” för Värmland.

I underlaget till framtidsscenarioerna blev stora skillnader mellan östra och västra Värmland tydliga. Befolkningsförändringarna åren 1986–2015 visar att Karlstad med kranskommuner har haft en relativt god tillväxt.

”När vi fick i uppgift att använda BRP+ ville vi se om vi kan hitta förklaringar till varför växtkraften är så olika mellan östra och västra Värmland”

Sandra Svennberg, analytiker, Region Värmland

Även området längs med Fryksdalen och områden runt Arvika och Årjäng har haft en viss befolkningsökning. Samtidigt har området kring Klarälvdalen ner till Munkfors haft en befolkningsminskning. Samma utvecklingstendenser finns för hela östra Värmland, med Kristinehamn som enda undantag. Intressant är att även landsbygden i västra Värmland har haft en bättre tillväxt än östra sidan. Framför allt kan vi skönja ett tillväxtstråk på landsbygden i den så kallade Fryksdalen.

Skiljer sig livskvaliteten åt mellan kommunerna?
I figuren på nästa sida kan man se hur livskvaliteten ser ut för landsbygdskommunerna i Värmland. På östra

sidan finns kommunerna Hagfors och Filipstad. På västra sidan finns Torsby, Sunne, Arvika och Årjäng. Det är tydligt att livskvaliteten skiljer sig åt mellan kommunerna, och att det finns skillnader mellan olika temaområden. För att förstå vad som döljer sig bakom några av temaområdena har vi fördjupat analysen och studerat resultaten på indikatornivå.

Inom temaområdet *Inkomst och förmögenhet* ser vi att öst har en mer negativ utveckling än väst. Fördjupar vi oss i materialet ser vi att öst ligger sämre till inom båda indikatorerna som finns i temaområdet: *Andel barn i ekonomiskt utsatta hushåll* och *medianinkomst*. På östra sidan utmärker sig Filipstad med en mycket hög andel barn i ekonomiskt utsatta hushåll och kommunen har även lägst medianlön. På västra sidan är det framförallt Sunne och Arvika som presterar bra. Årjängs kommun har mycket negativa siffror för temat inkomst och förmögenhet. Eftersom det saknas uppgifter om inkomst från Norge i statistiken är detta dock en något missvisande bild. Sammanfattningsvis kan vi konstatera att väst har en mer positiv situation vad gäller inkomst och förmögenhet (med gränspendlingsstatistiken inräknad).

Inom temaområdet *Arbete och löner* ingår fyra indikatorer: *Integration*, *Lönekyftor*, *Matchning* och *Tillgång till arbete*. Vad gäller *Integration* (sysselsättningsgrad för födda utanför Europa) kan vi se en tydlig skillnad mellan öst och väst. Framförallt har Arvika och Årjäng en större andel i arbete (cirka 42 procent) än övriga kommuner. Både Hagfors och Filipstad har en låg sysselsättningsgrad för personer födda utanför Europa (cirka 23 procent). Vad gäller lönekyftorna utmärker sig Torsby och Årjäng

positivt. Där är kvinnornas andel av lönen 48 procent. I Hagfors är motsvande andel knappt 41 procent.

Matchningsgraden är också en intressant indikator som ingår i temaområdet Arbete och löner. Matchningsgraden ligger på omkring 38–44 procent för nästan samtliga kommuner. Den kommun som utmärker sig i detta hänseende är Årjäng. Där är matchningsgraden endast 29 procent. Vad gäller aspekten *Tillgång till arbete* (som består av indikatorn *arbetslöshet*) finns det stora skillnader mellan öst och väst. Både Filipstad och Hagfors har en hög arbetslöshet (11 respektive 6 procent). Arbetslösheten är lägst i Årjäng och Torsby (4 procent). Vi tror att gränshandeln påverkar resultatet för både matchningsgraden och arbetslösheten.

När vi studerar temaområdet *Hälsa* kan vi konstatera att öst verkar må lite bättre än väst. Detta förvånar oss eftersom det inte är den bild vi själva har. För Värmland fattas dock data för två av indikatorerna i temat hälsa i BRP+ nämligen *Nedsatt psykisk hälsa* och *Tandvård*. Detta kan eventuellt påverka resultatet. Övriga indikatorer är *Förväntad medellivslängd*, *Cancer* och *Hjärtinfarkter*. För medellivslängden ser vi inga stora variationer annat än att männen i Filipstad har lägst förväntad medellivslängd, medan kvinnorna har näst högst. Vad gäller andelen som drabbas av cancer är det framförallt Sunne och Arvika som har en högre andel, medan fram-

förallt Sunne har en lägre andel som drabbats av hjärt-/kärtsjukdomar. För det senare har Hagfors och Filipstad bättre siffror än övriga kommuner bland de kommuner vi jämfört.

Det sista temaområdet vi valde att fördjupa oss i *Utbildning och kompetens* utgörs av indikatorn *Högskoleutbildning*. Vi kan konstatera att kompetensnivån generellt sett är bättre på västra sidan än östra. Däremot skulle vi önska att det inom detta temaområde också fanns en indikator som mäter andelen eftergymnasial yrkesutbildade. Yrkesutbildning är en viktig utbildningsnivå för flera av de större arbetsgivarna i Värmland.

BRP+ stärker Värmlands väst-öst-teori

Trots att statistiken i BRP+ inte alltid visar radikala skillnader är den samlade bilden att östra Värmland har en mer negativ utveckling än västra. Vi tycker därför att BRP+ stödjer vår väst-öst-teori. Därtill kan vi konstatera att analysen stärker oss i att det är meningsfullt att fortsätta utreda denna frågeställning. Vi saknar fortfarande en del ”varför-perspektiv” på livskvalitet, till exempel varför växer vissa orter i en kommun medan andra står still? Detta gör att vi skulle vilja komplettera vår kunskap från BRP+ med mer kvalitativa undersökningar i syfte att se om det går att hitta framgångsfaktorer att jobba vidare med i hela Värmland.

Livskvalitet för landsbygdskommunerna i östra och västra Värmland.

Teman	Öst		Väst			
	Hagfors	Filipstad	Torsby	Sunne	Arvika	Årjäng
Medborgarengagemang och demokratisk delaktighet	Mycket positivt	Positivt	Positivt	Positivt	Positivt	Negativt
Trygghet och säkerhet	Positivt	Positivt	Negativt	Positivt	Positivt	Positivt
Miljö kvalitet	Mycket positivt	Positivt	Positivt	Positivt	Positivt	Positivt
Tillgänglighet till tjänster	Positivt	Positivt	Positivt	Positivt	Positivt	Positivt
Inkomst och förmögenhet	Negativt	Negativt	Negativt	Positivt	Positivt	Negativt
Arbete och löner	Positivt	Negativt	Positivt	Negativt	Positivt	Negativt
Bostad	Positivt	Negativt	Positivt	Positivt	Positivt	Negativt
Hälsa	Negativt	Negativt	Negativt	Negativt	Negativt	Positivt
Utbildning och kompetens	Negativt	Negativt	Negativt	Positivt	Positivt	Negativt
Sociala relationer	Positivt	Positivt	Positivt	Positivt	Positivt	Mycket positivt

Mycket positivt
 Positivt
 Neutralt
 Negativt
 Mycket negativt

Trygghet och säkerhet i Gävleborg

I maj 2018 arrangerade Region Gävleborg en framtidsdag med samverkande aktörer. Deltagarna fick formulera vad de anser vara viktigt för Gävleborg år 2030. Många som deltog på framtidsdagen uttryckte att *trygghet*, *demokrati* och *gemenskap* var viktiga aspekter att fokusera på framåt. Utifrån detta har Gävleborg fokuserat sin analys på medborgarengagemang, trygghet och säkerhet, och sociala relationer. Enligt BRP+ är Gävleborg en trygg och säker plats där engagemanget bland medborgarna är stort.

Gävleborg har goda förutsättningar för trygghet och säkerhet enligt BRP+. Bara Jämtland har ett bättre resultat i riket. Det är främst när det gäller aspekten *utsatthet för brott* som Gävleborg skiljer sig positivt jämfört med riket och med andra län. Både andelen utsatta för egendomsbrott och våldsbrott är lägre i Gävleborg jämfört med riket. Gävleborg har alltså goda *förutsättningar* för trygghet och säkerhet, men betyder det att befolkningen också *upplever* trygghet?

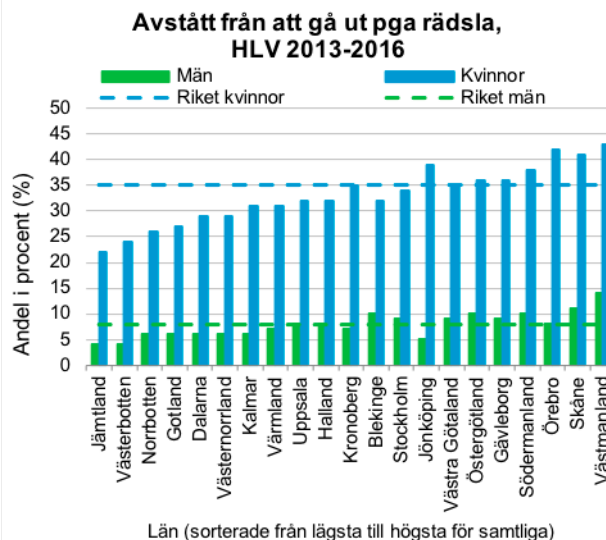
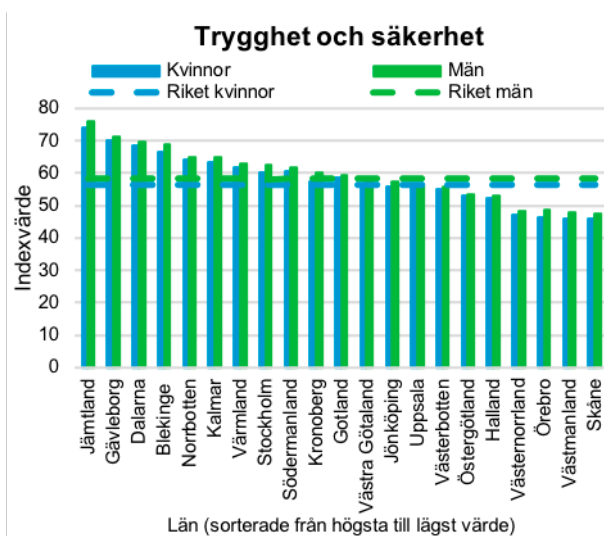
För att ytterligare fördjupa vår analys om trygghet och säkerhet i Gävleborg valde vi att komplettera med ett subjektivt mått på trygghet och säkerhet via statistik från den nationella folkhälsoenkäten *Hälsa på lika villkor* (Folkhälsomyndigheten, 2016). I enkäten mäts känslan av otrygghet genom en fråga om det händer att man avstår från att gå ut ensam av rädsla för att bli överfallen, rånad eller på annat sätt ofredad.

Det finns skillnader mellan kvinnor och män

I diagrammen nedan framgår resultaten från BRP+ och *Hälsa på lika villkor*, HLV. Trygghet och säkerhet i BRP+ skiljer sig inte nämnvärt mellan kvinnor och män i Gävleborg eller i någon av länets kommuner. Det är dock bara en av indikatorerna (*Antal personer med skador som kräver slutenvård* i aspekten *Olycks- och skaderisk*) som finns könsuppdelad i indexet. När det gäller *Andelen som avstår från att gå ut på grund av rädsla* i HLV syns däremot tydliga skillnader mellan kön och ålder. Kvinnor oroar sig i högre grad och upplever otrygghet jämfört med män, och andelen otrygga är större bland de yngsta och äldsta kvinnorna.

Nationella trygghetsundersökningen, NTU (BRÅ, 2018) visar att en något större andel kvinnor än män utsätts för brott mot enskild person, men skillnaderna är små. 2016 utsattes 16,1 procent av kvinnorna

Trygghet och säkerhet enligt BRP+ och upplevd trygghet enligt *Hälsa på lika villkor* 2013–2016.
Senaste data för temat inom BRP+ är från 2015.

jämfört med 15,2 procent av männen för brott. När enskilda brottstyper studeras var för sig framträder dock flera skillnader i utsatthet mellan män och kvinnor. Män blir i större utsträckning utsatta för misshandel och personrån, medan kvinnor oftare blir utsatta för sexualbrott och hot.

Känner sig gävleborgarna trygga?

Gävleborg, Jämtland och Dalarna ligger i topp vad gäller trygghet och säkerhet i BRP+. Jämtland och Dalarna är också bland de län som har lägst andel som upplever otrygghet enligt *Hälsa på lika villkor* 2013–2016. Länen med högst upplevd otrygghet (Västmanland, Skåne och Örebro) är också län med sämre resultat enligt BRP+. Sett till alla län verkar förutsättningar för trygghet och säkerhet och upplevd sådan, samvariera i viss mån.

I jämförelse med andra län har Gävleborg dock en relativt hög andel av befolkningen som avstått från att gå ut på grund av rädsla. Gävleborg utmärker sig med en hög ”faktisk” trygghet, men hög upplevd otrygghet. Trots att det finns goda förutsättningar för trygghet så känner sig Gävleborgarna inte trygga.

Troligtvis finns det andra aspekter än utsatthet för brott som har betydelse för människors känsla av trygghet. Upplevelsen av brottslighet kan vara en sådan aspekt. Exempelvis tror de flesta att antalet brott har ökat under de senaste tre åren och en växande andel känner stor oro för brottsligheten i samhället¹. Detta är aspekter som kan påverka upplevelsen av trygghet, och som bland annat kan påverkas av medierapporteringen.

Gävleborgs styrkor och utmaningar enligt BRP+

TOPP FEM ASPEKTER	TEMA	BOTTEN FEM ASPEKTER	TEMA
Utsatthet för brott	Trygghet och säkerhet	Levnadsstandard	Inkomst och förmögenhet
Engagemang i civilsamhället	Medborgarengagemang och demokratisk delaktighet	Formell utbildning	Utbildning och kompetens
Trängsel och köer till tjänster/service	Tillgänglighet till tjänster	Integration	Arbete och löner
Sjukdomar	Hälsa	Allmänt hälsoläge	Hälsa
Trångboddhet	Bostad	Tillgång till arbete	Arbete och löner

¹ Nationella trygghetsundersökningen 2017: Om utsatthet, otrygghet och förtroende. BRÅ 2018. Författare: Maria Söderström, Sofie Ahlin, Sara Westerberg och Åsa Irlander Strid.

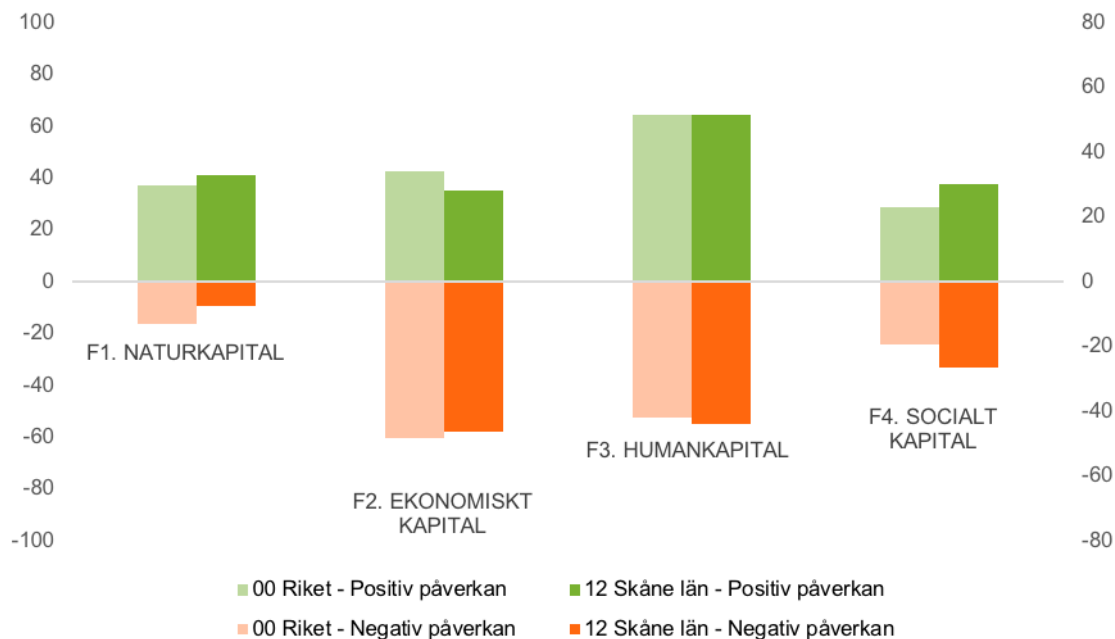
Skånes framtidskapital

I BRP+ finns fyra framtidskapital som tillsammans ger en bild av hållbarheten över tid: naturkapital, ekonomiskt kapital, humankapital och socialt kapital. Region Skåne har undersökt hur regionen ligger till inom de fyra framtidskapitalen, genom att jämföra sina resultat med rikets.

Hållbar utveckling innebär att dagens levnadsstandard inte ska påverka framtida generationers levnadsstandard negativt. I diagrammet nedan framgår hur Skåne presterar inom de fyra olika framtidskapitalen som finns i BRP+: naturkapital, ekonomiskt kapital, humankapital och socialt kapital. Vårt sätt att leva påverkar kapitalen på olika vis. De utsätts för både negativ och positiv

påverkan. I ramverket finns indikatorer som visar på hur utvecklingen för kapitalen ser ut. Överlag presterar Skåne bättre än riket för *naturkapitalet*, medan när det gäller det *ekonomiska kapitalet* så är den positiva påverkan sämre än för riket och den negativa påverkan en aning mindre negativ, dvs en aning bättre än för riket.

Skånes indexvärden i jämförelse med riket, uppdelat på negativ och positiv påverkan på framtidskapitalen.

Naturkapital

Aspekterna inom naturkapital identifierar negativ och positiv påverkan på naturtillgångarna. Negativ påverkan på naturkapitalet mäts för kapitalets fyra delar: *Luft*, *Vatten*, *Mark* och *Allt levande*. Positiv påverkan på naturkapitalet mäter hur naturkapitalet förvaltas av dagens generation. Genom att bevara, använda resurser effektivare i produktionen av varor och tjänster, respektive genom en ökad återvinning och återanvändning och därmed minskat avfall, är det möjligt att öka förutsättningarna för livskvalitet i framtiden.

Skåne har en mer positiv påverkan än negativ på naturkapitalet och ligger bättre till än rikssnittet. Framför allt är det påverkan på luft, mark och det levande samt återbruk som särskiljer sig från rikssnittet.

Ekonomiskt kapital

Finansiella tillgångar i framtiden utgörs av de tillgångar som sparas och investeras i dag. Genom *Finansiella investeringar* som till exempel pensionssparande skapas ekonomiskt utrymme senare under livet eller för nästa generation. På samma sätt kommer *Investeringar i forskning* i dag att ge möjligheter för nästa generation. En särskild sorts investeringar i ekonomiskt kapital är *Miljöskyddsinvesteringar* som innebär att miljön bevaras för framtiden. De ekonomiska värdena förslits i sin tur dels genom normal användning, dels genom medvetet förstörande av tillgångar, exempelvis *Rivningar av lägenheter i flerbostadsbus*.

Skåne som helhet ligger något sämre till än rikssnittet vad gäller positiv påverkan på det ekonomiska kapitalet. Investeringar i finansiella tillgångar *Kapitalinkomst* och *Pensionssparande*, är mindre i Skåne än rikssnittet.

Humankapital

Att utveckla och hushålla med humankapitalet handlar om att skapa ett hållbart arbetsliv som är utformat för att vårda och utveckla människors kunskaper och färdigheter. Det handlar även om att föra över kompetenser och kunskap till den uppväxande generationen, liksom att befolkningen vårdar sin hälsa. De insatser som görs för ett hållbart arbetsliv, till exempel genom utbildning och hälsovård, stärker och ökar det samlade humankapitalet.

I Skåne sker det en stor andel investeringar i humankapitalet men det finns också en stor del negativ påverkan. Skåne följer rikssnittet i stort för nästan alla aspekter, men Skåne sticker framför allt ut när det gäller hälsorisker – med högre *Andel riskkonsumenter av alkohol* och högre *Andel som röker dagligen*.

Socialt kapital

Aspekterna för socialt kapital fångar hur förtroendet för och mellan människor, påverkas i positiv och negativ riktning, respektive hur förtroende för och mellan organisationer byggs upp och bryts ned. Att bygga tillit i dag skapar det framtida sociala kapitalet. Förtroende för det omgivande samhället hänger ihop med flera teman för livskvalitet: det påverkas av möjligheterna till medborgarengagemang, av trygghet och säkerhet, av människors sociala nätverk och tillit till andra, samt av materiella förutsättningar och arbetsvillkor.

Skåne har en högre positiv påverkan på det sociala kapitalet än rikssnittet, framför allt är det *Antalet mötesplatser* som är fler och *Medborgardelaktigheten* är högre i Skåne. Den negativa påverkan där Skåne utmärker sig, handlar om *Ekonomisk brottslighet* och *Hot-, kränkings- och frihetsbrott*.

Vad säger BRP+ om humankapitalet i Jämtlands län?

Jämtland Härjedalen har använt BRP+ för att belysa långsiktig hållbarhet. Regionen har tittat på humankapitalet och undersökt vad som påverkar utvecklingen i Jämtlands län – och kan konstatera att det inte investeras lika mycket i humankapitalet i regionen, som i riket som helhet. Det finns också stora skillnader inom regionen när det gäller utvecklingen av humankapitalet. Framför allt är hälsoaspekterna en stor utmaning.

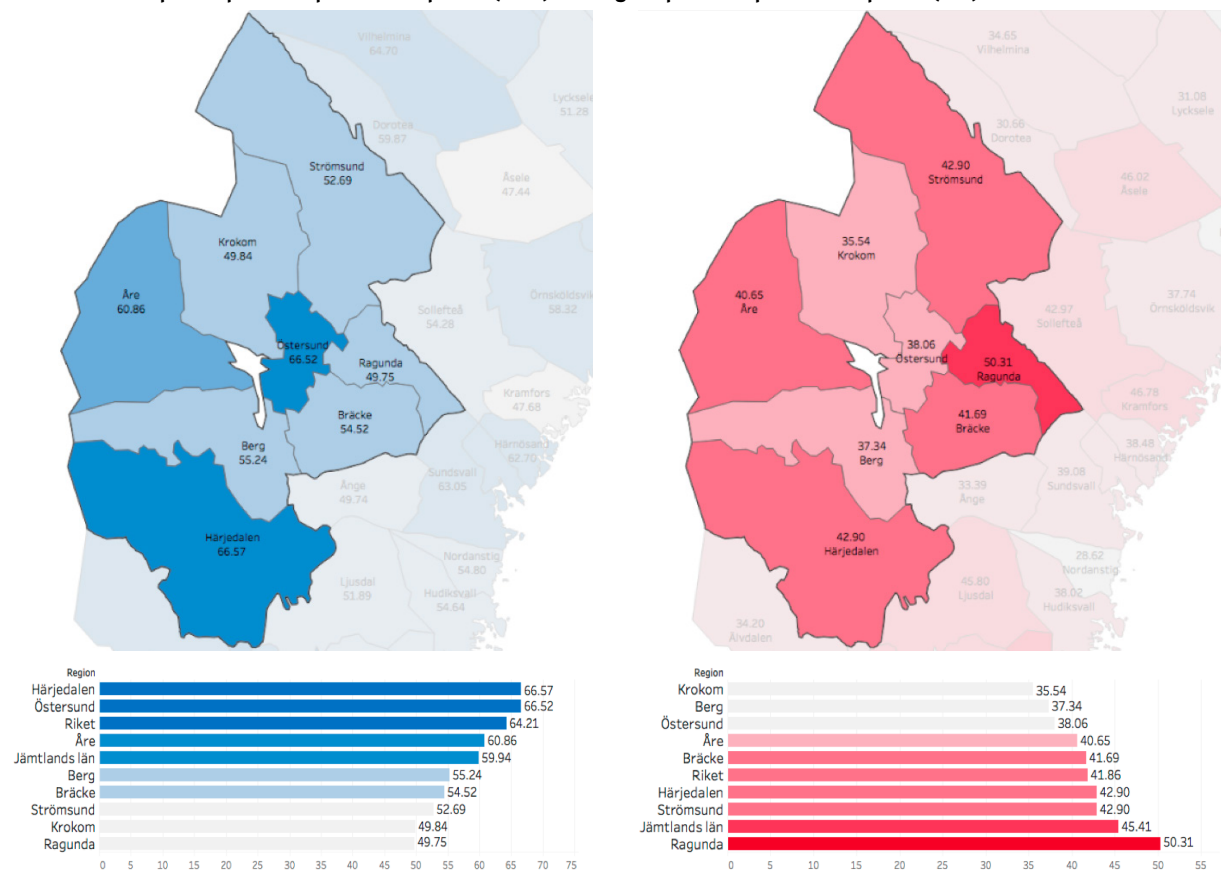
I den del av BRP+ som handlar om ”Framtidskapital” mäts fyra kapital: naturkapital, ekonomiskt kapital, humankapital och socialt kapital – hur de påverkas positivt och negativt: Hur mycket investeras, respektive förbrukas av de olika kapitalen?

Humankapitalet är viktigt för att skapa långsiktig hållbarhet. Investeringar i humankapital är en förutsättning för en regions utveckling och på samma sätt kan förluster av humankapital innebära stora regionala utmaningar. Till humankapitalet räknas de tillgångar som finns av samlad kunskap, samlade färdigheter,

kompetenser och egenskaper i samhället. Även hälsoaspekter ingår i humankapitalet.

Enligt BRP+ finns det vissa utmaningar för Jämtlands län när det gäller humankapitalet. I jämförelse med riket har Jämtlands län en större negativ påverkan på humankapitalet och en mindre positiv påverkan. Med andra ord tyder värdena i BRP+ på att det finns faktorer i Jämtlands län som i större utsträckning påverkar humankapitalet negativt, samtidigt som det inte investeras lika mycket i humankapitalet i länet som i riket.

Indexvärden för positiv påverkan på humankapitalet (blått) och negativ påverkan på humankapitalet (rött).

Skillnader inom regionen

Kartorna visar att det finns stora skillnader mellan kommunerna i Jämtlands län när det gäller humankapitalet. Högsta indexvärden för positiv påverkan på humankapitalet finns i Härjedalen och Östersund. Härjedalen utmärker sig även med högst indexvärden i gruppen *Landsbygdskommuner med besöksnäring*. De lägsta indexvärdena för positiva påverkan på humankapitalet finns i Krokoms och Ragunda. Krokoms har även låga värden i jämförelse med de andra kommunerna i sin kommungrupp *Pendlingskommun nära större stad*.

Vad gäller negativ påverkan utmärker sig Ragunda, Strömsund och Härjedalen med höga värden. Både Ragunda och Strömsund har också sämre resultat än många andra landsbygdskommuner i riket. I jämförelse mellan kommunerna i länet ligger Krokoms, Berg och Östersund relativt bra till när det gäller negativ påverkan på humankapitalet.

Sammanfattningsvis visar bilden att det finns stora skillnader mellan kommunerna. Östersund faller bäst ut både när det handlar om positiv påverkan och negativ påverkan på humankapitalet. Det tyder på att i Östersund investeras det i humankapital, samtidigt som förlusten av humankapital inte är lika stor som i andra kommuner.

Hälsoaspekter den stora utmaningen för humankapitalet

För att fördjupa förståelsen om vad som ligger bakom skillnaderna i humankapital gick vi ner på aspekt- och indikatornivå. Av vår fördjupade analys framgår att det är inom hälsofrågorna som Jämtlands län har stora utmaningar. Indexvärden i diagrammen nedan visar

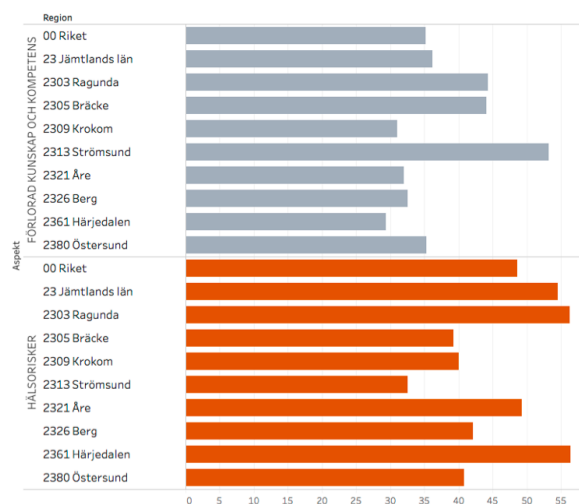
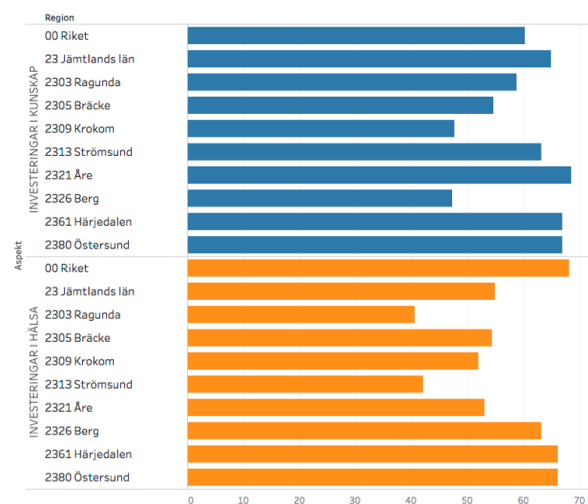
exempelvis att det investeras mindre i hälsa i länet än i riket som helhet. Det beror bland annat på att *Andelen MPR-vaccinerade barn* är lägre i länet än i riket, samt att *Andelen som äter frukt och grönt* också är lägre i Jämtlands län än i riket. Dessutom påverkar hälsoriskerna länet utveckling negativt, vilket framför allt beror på en relativt hög *Andel fallolyckor*.

Studerar vi skillnaderna inom regionen tyder värdena på att det investeras mindre i kunskap i Krokoms och Berg än i övriga kommuner. Östersund och Härjedalen har betydligt högre investeringar i kunskap. Även investeringarna i hälsa varierar mellan kommunerna. Här utmärker sig Ragunda och Strömsund med låga värden, medan Östersund och Härjedalen har de högsta värdena. Några kommuner utmärker sig vad gäller den negativa påverkan på humankapitalet. Strömsund har ett betydligt större kompetenstapp än övriga kommuner, vilket framför allt beror på hög långtidsarbetslöshet. Ragunda och Härjedalen har höga värden inom hälsorisker. För Ragunda beror det till stor del på många fallolyckor.

Sammanfattningsvis visar vår analys att det främst är hälsoaspekterna som gör att humankapitalet i Jämtland inte är så starkt som det skulle kunna vara. De inomregionala skillnaderna tyder på att kommunerna har olika förutsättningar och utmaningar. Vi tycker att analysen ger vissa indikationer på vad vi borde arbeta vidare med, men vi behöver också göra ytterligare analyser med kompletterande data. Vi tror att analysarbetet kommer underlättas när fler tidsserier blir tillgängliga. Då ges möjligheten att studera trender och utveckling. Nästa steg för oss blir att utreda om signalerna från BRP+ stämmer överens med annan statistik som finns i regionen.

Indexvärden för positiv påverkan på humankapitalet (vänster) och negativ påverkan på humankapitalet (höger).

Diagrammen visar resultaten från BRP+ på aspektnivå.

Hej Anna Norin, strateg på Region Västerbotten!

Hur används BRP+ i Region Västerbotten?

– I Västerbotten har vi använt BRP+ som ett verktyg för diskussion om hållbar utveckling. I samband med framtagandet av den regionala utvecklingsstrategin, RUS, har nio dialoger genomförts för alla de sakområden som ryms inom regional utveckling. Målgruppen har varit tjänstepersoner och politiker på lokal, regional och nationell nivå.

– Varje dialog har inletts med en gemensam diskussion om vad hållbar utveckling är och hur ”Hållbara Västerbotten” ska se ut år 2040. För att skapa en bred syn på hållbarhet har vi inlett dialogerna med att presentera BRP+, både hur systemet är uppbyggt och hur utfallet ser ut.

Vilka insikter ger BRP+ om hållbar utveckling?

– BRP+ ger möjlighet att berätta om hur olika delar hänger ihop och att hållbar utveckling är ett flerdimensionellt begrepp. Det handlar om allt från luften vi andas till hur människorna mår och hur vi tar hand om vårt ekonomiska kapital.

– På dialogmötena deltog olika typer av aktörer och kompetenser. BRP+ bidrog till att skapa ett systemtänk och samla alla under ett brett hållbarhetsbegrepp.

Hur fungerar BRP+ som diskussionsverktyg?

– BRP+ har varit ett bra verktyg i syfte att föra dialog om regionens framtid. Det har lett till samtal om vad vi vill och vad våra insatser ska leda till. Det är viktigt att ibland påminna sig om att investeringar till exempel i infrastruktur genomförs för att bidra till en välmående plats för invånare och företag.

Foto: Anders Magnusson

Är Dalarnas industriorter attraktiva för kvalificerad arbetskraft?

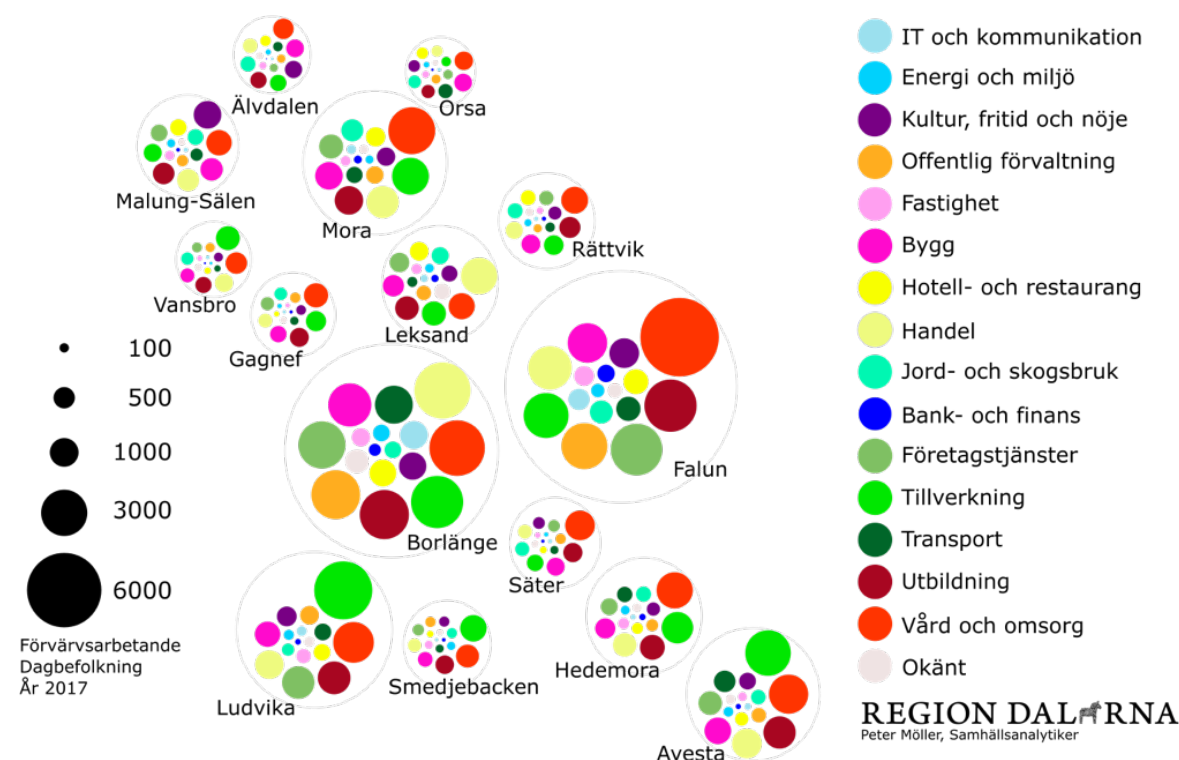
Det sägs ofta att industriorterna i Bergslagen inte är tillräckligt attraktiva för att attrahera högkvalificerad arbetskraft – men är det sanningen? För att ta reda på mer fakta om bruksorternas attraktionskraft har Region Dalarna använt BRP+ för att undersöka om livskvaliteten i industrikommunerna skiljer sig från övriga kommuners. För att spetsa till frågeställningen gjorde regionen antagandet att kvalificerad personal uppskattar moderna boendemiljöer med stor tolerans, mångfald och jämställdhet.

Dalarna är en del av Bergslagen, en region där industrin är en viktig näring. Det uttrycks ofta att industriorterna inte är tillräckligt attraktiva boendemiljöer för att locka högkvalificerad arbetskraft. Dessa påståenden backas dock sällan upp av fakta. För att vederlägga eller verifiera dessa påståenden har Region Dalarna använt BRP+ för att undersöka om livskvaliteten i industrikommunerna skiljer sig från övriga kommuners.

Idén till denna fördjupade analys kom i samband med ett möte där industrins kompetensförsörjning diskuterades

av Region Dalarna, kommunerna och främjar- och branschorganisationer. Upprinnelsen till mötet var att det hade lyfts att den största utmaningen för regionens kompetensförsörjning inte är att hitta kompetent personal, utan att lyckas behålla den. Påståendet stod inte oemotsagt då rekrytering många gånger upplevs som mycket svårt. Samtliga närvarande på mötet var dock överens om att det finns en stor utmaning i att behålla den personal som rekryterats, framför allt högkvalificerad personal.

Branschstruktur i Dalarnas kommuner (dagbefolkning).

Industrikommuner i Dalarna

Första steget i analysen handlade om att välja ut industri-kommunerna i Dalarna. För att särskilja kommunerna där industrinäringen är viktig från andra kommuner, valde vi att använda andel sysselsatta inom tillverknings-industri. Denna indelning fångar inte hela industrins dynamik, som exempelvis de täta kopplingarna till branschen företags tjänster, men fungerar som indikator på industrins betydelse för den lokala ekonomin. Utifrån dessa kriterier har kommunerna Vansbro, Smedjebacken, Mora, Borlänge, Hedemora, Avesta och Ludvika, som alla har en stor andel sysselsatta inom tillverknings-industrin, valts ut.

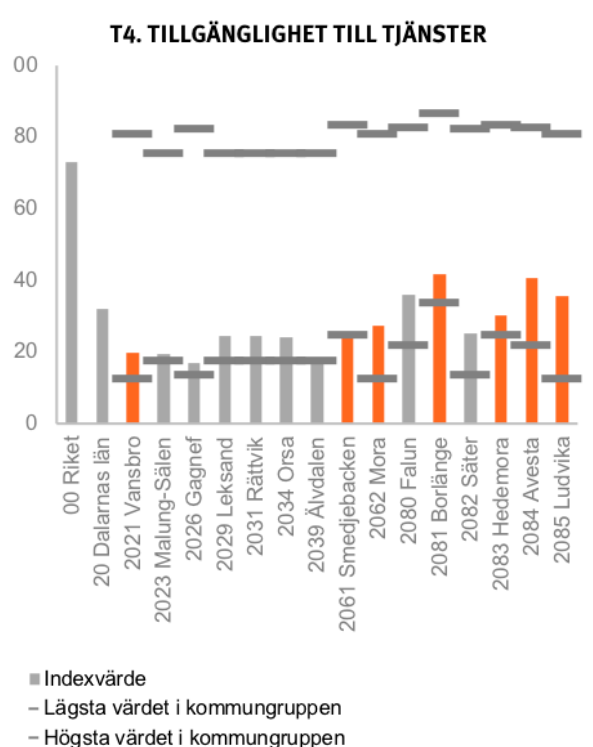
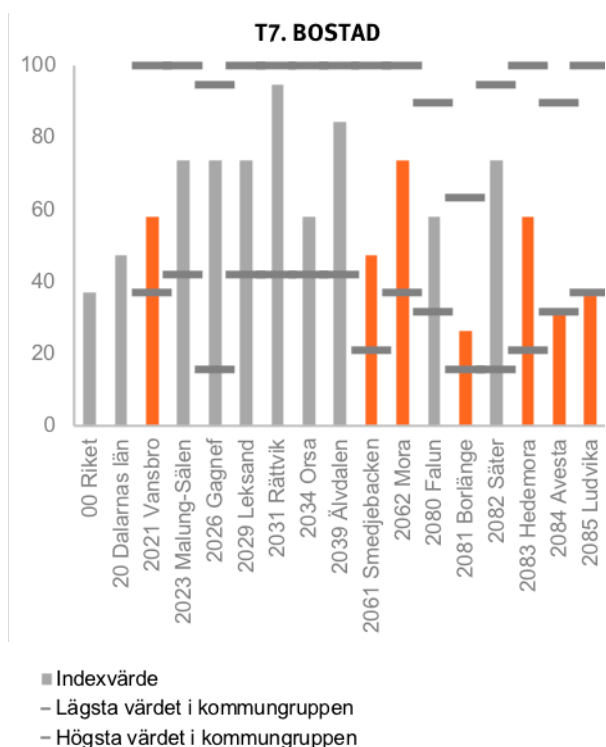
Attraktiva industrikommuner?

Nästa steg i vår analys var att undersöka hur attraktiva industrikommunerna är jämfört med kommuner i samma kommungrupp och övriga kommuner i Dalarna. Här valde vi några teman ur BRP+ som vi tror har särskild betydelse för att attrahera högkvalificerad arbetskraft.

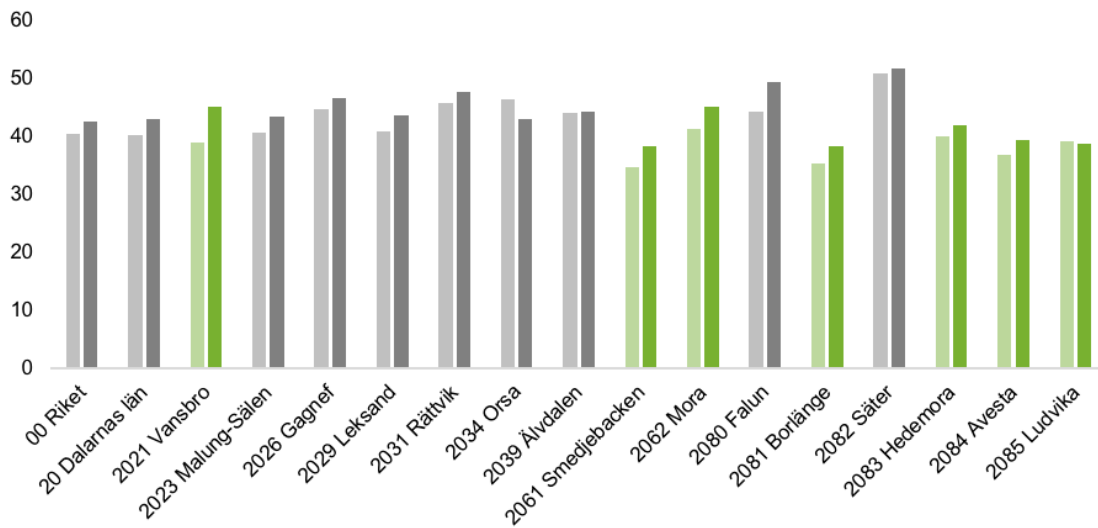
Bostäder ser vi som en central del av såväl livskvalitet som attraktivitet. Utifrån temaområdet *Bostad* i BRP+ (som mäter *Trångboddhet*) kan vi konstatera att industrikommunerna ligger sämre till i jämförelse med övriga kommuner. Flera av industrikommunerna ligger också sämre till i jämförelse med andra kommuner i samma kommungrupp.

Ett annat viktigt tema för perspektivet att attrahera högkvalificerad arbetskraft är *Tillgänglighet till tjänster*. Här ser det ganska dystert ut för Dalarna som helhet, och industrikommunerna utmärker sig inte jämfört med övriga kommuner i Dalarna. I jämförelse med riket ligger samtliga kommuner i Dalarna väsentligt lägre i indexet. Dalarna är ett glest län vilket innebär särskilda utmaningar när det handlar om att erbjuda invånarna god tillgänglighet till tjänster. Att däremot samtliga kommuner i Dalarna ligger lågt även i relation till andra kommuner i samma kommungrupp indikerar att det här finns utvecklingspotential.

Temaområde Bostad och Tillgänglighet till tjänster. Industrikommunerna i orange.

**Kvinnors andel av lönesumman dagbefolkning 2005 (ljus färg) och 2015 (mörk färg).
Industrikommunerna i grönt.**

”Fördelen med BRP+ är att det möjliggör jämförande analyser inom många olika områden, inte minst inom social hållbarhet”

Peter Möller, samhällsanalytiker, Region Dalarna

Jämställda industrikommuner?

I BRP+ finns flera indikatorer som kan användas för att mäta huruvida ett samhälle är modernt, tolerant och jämställt. I det här exemplet har vi valt att titta på *Kvinnors andel av lönesumman* hos dagbefolkningen, dvs. de som arbetar i ett län eller kommun. I diagrammet ovan ser vi att kvinnors andel av den totala lönesumman har ökat de senaste tio åren både i Dalarna och riket som helhet. Vi kan också konstatera att kvinnors andel av lönesumman ökar lite mer i Dalarna än i övriga riket.

Med undantag för Ludvika ökar kvinnors andel av

lönesumman även i Dalarnas industrikommuner. Förvisso ökar den i nästan alla Dalarnas kommuner, men enligt denna indikator kan vi inte se att utvecklingen är sämre i industrikommunerna än i övriga kommuner.

Utvecklingspotential finns

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att det finns en del att arbeta med för att attrahera högkvalificerad arbetskraft till industrin i Dalarna, men det finns också positiva tendenser. Detta är endast ett nedslag i några av alla indikatorer som finns i BRP+, och för att utgöra ett verkligt underlag skulle det vara nödvändigt att fördjupa analysen ytterligare. Fördelen med BRP+ är att systemet möjliggör jämförande analyser inom många olika områden, inte minst social hållbarhet. Det är relativt lätt att identifiera områden där en region eller kommun ligger bra till och områden där man ligger sämre till jämfört med andra regioner och kommuner.

Näringslivsanalys för Stockholmsregionen

BRP+ kompletterar bilden

I Stockholmsregionen finns ett etablerat samarbete mellan 55 kommuner i Stockholm business alliance, SBA. Syftet med samarbetet är att stärka näringslivet och företagsklimatet i hela regionen. Inom ramen för samarbetet har en näringslivsanalys tagits fram som belyser utvecklingen i regionen. För att bredda synen på ekonomisk tillväxt har BRP+ använts som ett kompletterande mått till de mer traditionella måtten *lönesumma* och *BRP*.

Lönesumma, BRP och BRP+

Lönesumma och *BRP* är två vanliga mått på ekonomisk tillväxt. BRP är den regionala motsvarigheten till BNP och mäter värdet av all produktion av varor och tjänster. Traditionella industrikommuner och kommuner med många arbetsplatser uppvisar i regel en hög BRP, medan utpräglade boendekommuner ofta har en låg BRP. I Stockholmsregionen utmärker sig exempelvis Solna, Södertälje och Stockholm med en hög BRP per capita.

En annan bild framträder om man i stället analyserar *Lönesumman per sysselsatt nattbefolkning* (de boende i kommunen). Till skillnad från BRP tillfaller lönesumman kommunen direkt i form av skatteintäkter. Lönesumman i en kommun har därför stor betydelse både vad gäller kommunens förutsättningar att leverera välfärd och uppvisa ett lokalt näringsliv/serviceutbud. I Stockholmsregionen är det framför allt pendlingskommuner nära storstaden som har en hög lönesumma till exempel

Danderyd, Vaxholm, Solna, Nacka, Sollentuna och Vallentuna.

För att belysa hur livskvaliteten ser ut i kommunerna i Stockholmsregionen användes BRP+ som ett kompletterande mått. Resultatet visade att pendlingskommunerna utanför Stockholm uppvisar högst BRP+, dvs högst livskvalitet. Stockholms stad har en låg livskvalitet, trots hög BRP. Det finns således inte något tydligt samband mellan BRP på kommunnivå och BRP+, livskvalitet. De kommuner som har en hög BRP i Stockholmsregionen har nödvändigtvis inte en hög livskvalitet.

Attraktiv boendekommun eller företagskommun?

Näringslivsanalysen för Stockholmsregionens kommuner resulterade i flera intressanta frågeställningar. Bland annat huruvida en kommun bör satsa på att vara en attraktiv boendekommun med hög livskvalitet (och därmed få hög lönesumma), eller satsa på att skapa många arbetsplatser i kommunen (och därmed få hög BRP). I rapporten konstateras att uppdelningen mellan arbetskommun och boendekommun är tydligast i och omkring storstaden. Det finns också ett ömsesidigt beroende mellan boendekommunerna och arbetskommunerna – den ena skulle inte kunna finnas utan den andra. I rapporten konstateras att de kommunala strategierna måste utgå från respektive kommuns förutsättningar att vara attraktiv – för näringsliv eller boende.

Styrkor och svagheter i Umeå

Umeå kommun har använt BRP+ i en bred analys för att identifiera kommunens relativa styrkor och svagheter. Kommunen har jämfört Umeås livskvalitet och hållbarhet med andra större svenska städer. För att ta reda på om Umeå är på rätt väg har man också analyserat utvecklingen över tid. Resultatet visar att Umeå har flera styrkor att bygga vidare på.

Jämfört med övriga kommuner i SKL:s kommungrupp *Större städer* ligger Umeå bra till inom temana *Inkomst och förmögenhet, Arbete och löner, Bostad* och *Sociala relationer*. Umeå presterar också relativt bra inom *Medborgarengagemang och demokratisk delaktighet, Miljö, Hälsa* och *Utbildning och kompetens*. Umeås svagheter finns inom *Trygghet och säkerhet* och *Tillgänglighet till tjänster*.

Om man analyserar Umeås resultat över tid har det skett förbättringar inom flera områden, till exempel inom *Miljö kvalitet, Inkomst och förmögenhet* och *Arbete och löner*. Det finns också områden där det skett försämringar, som exempelvis inom *Tillgänglighet till tjänster* och *Bostad*.

Jämförelsen visar därmed på en tudelad bild. Umeå uppvisar flera styrkor gentemot sin kommungrupp, men när vi analyser utvecklingen över tid ser vi att det också har skett försämringar inom några områden.

Hållbarhet över tid

Inom *Naturkapitalet* har Umeå mindre negativ påverkan än många övriga kommuner i samma kommungrupp. Däremot uppvisar kommunen inte lika bra resultat vad gäller den positiva påverkan på naturkapitalet. Tittar vi på hållbarheten över tid kan vi konstatera att vi har en allt större negativ påverkan på *Naturkapital, Ekonomiskt kapital* och *Socialt kapital*. Å andra sidan har den positiva påverkan på dessa kapital förbättrats.

Emissioner och återbruk

För att förstå vad som påverkar Umeås resultat inom hållbarhetsområdet har vi brutit ner naturkapitalet på aspekt- och indikatornivå.

Inom den negativa påverkan på naturkapitalet finns aspekterna *Påverkan på marken, Påverkan på luft* och *Påverkan på det levande*. *Påverkan på marken* beror på *Brytning av ballast*. Värdet som finns för Umeå tidigare

UMEÅS RESULTAT ENLIGT BRP+		JÄMFÖRT MED KOMMUNGRUPP	JÄMFÖRT MED TIDIGARE (5 år)
LIVSKVALITET HÄR OCH NU	T1 Medborgarengagemang		↑
	T2 Trygghet och säkerhet		↓
	T3 Miljö kvalitet		↑
	T4 Tillgänglighet till tjänster		↓
	T5 Inkomst och förmögenhet		↑
	T6 Arbete och löner		↑
	T7 Bostad		↓
	T9 Hälsa		↑
	T10 Utbildning och kompetens		↑
	T11 Sociala relationer		↓
	HÅLLBAR UTVECKLING	Naturkapital – positiv påverkan	
Ekonomiskt kapital – positiv påverkan			↑
Humankapital – positiv påverkan			↓
Socialt kapital – positiv påverkan			↑
Naturkapital – negativ påverkan			↓
Ekonomiskt kapital – negativ påverkan			↓
Humankapital – negativ påverkan			↑
Socialt kapital – negativ påverkan		↓	

är ett imputerat (ersatt) värde från länsnivån, och därför analyseras inte denna aspekt vidare. Påverkan på luft ligger på en liknande nivå som tidigare. Påverkan på det levande har minskat. Inom denna aspekt finns indikatorerna *Emissioner av arsenik, Emissioner av nickel* och *Emissioner av kadmium*. Både emissioner av arsenik och kadmium har minskat under de senaste åren, men emissionerna av nickel har minskat allra mest, omkring 50 procent.

På den positiva sidan finns aspekterna *Återbruk, Skyddade naturresurser* och *Resursanvändning*. Den största skillnaden för Umeå jämfört med tidigare år finns inom aspekten återbruk. Denna aspekt består endast av en indikator, andelen *Tillvarataget avfall*. Denna andel har ökat i Umeå under de senaste åren, från 32 procent 2008 till 43 procent år 2016.

Foto: Gunilla Lundström

Hej Andreas Capilla, regionutvecklingsdirektör i Region Östergötland!

Varför behövs BRP+ i det regionala utvecklingsarbetet?

– Region Östergötland var med och initierade arbetet med BRP+ för många år sedan. När vi inledde diskussionerna om BRP+ ville vi lyfta blicken och flytta fokus från det ekonomiska perspektivet. Vi ville skapa ett mått som gjorde det möjligt att följa samhällsutvecklingen i ett bredare perspektiv.

– Arbetet med BRP+ påbörjades före Agenda 2030. Vi var före vår tid kan man säga. Agenda 2030 har tagit ett samlat grepp på hållbar utveckling och visar en färdriktning. Med BRP+ har vi ett verktyg som gör det möjligt att möta upp målen i Agenda 2030.

Vad är styrkan med BRP+?

– Styrkan i BRP+ är att det finns två funktioner i ett och samma system. Det är både ett indicatorsystem och ett analysverktyg. Indikatorerna gör det möjligt att mäta regionens utveckling och följa upp särskilda områden. Det samlade systemet gör det möjligt att analysera regionens utveckling utifrån olika frågeställningar.

– I framtiden hoppas jag att vi kan skapa automatgenererade rapporter som visar resultaten från BRP+. Om vi hittar ett sätt att automatiskt plocka fram statistik utifrån

BRP+ kan regionerna ägna mer tid åt analys. I Skåne finns exempel på hur det regionala utvecklingsarbetet följs upp i den digitala rapporten *Hur har det gått i Skåne?* En liknande lösning skulle vara intressant för BRP+.

Vem kan använda sig av systemet?

– BRP+ har relevans och värde för många offentliga organisationer. I dag finns BRP+ på regional och kommunal nivå. Förhoppningsvis kommer statistiken också tas fram på stadsdelsnivå.

– För att öka användbarheten av BRP+ är det viktigt att datatillgängligheten säkras upp, det ska vara möjligt att följa utvecklingen med så tät frekvens som möjligt. Visualiseringen är också en central del. För att systemet ska bli tillämpat måste systemet göras tillgängligt och enkelt att använda. Det ska inte bara vara för dem som är insatta.

Hur används BRP+ i Region Östergötland?

– Förra året hade vi en politisk beredning där vi tittade på hur BRP+ kan tas in i regionens styrdokument. BRP+ har också använts som underlag i ett analysuppdrag om regionens infrastruktur. I analysen lyftes frågan om vad en förbättrad infrastruktur i Östergötland skulle innebära för samhällsutvecklingen i stort.

Andreas Capilla är ordförande i styrgruppen för BRP+.

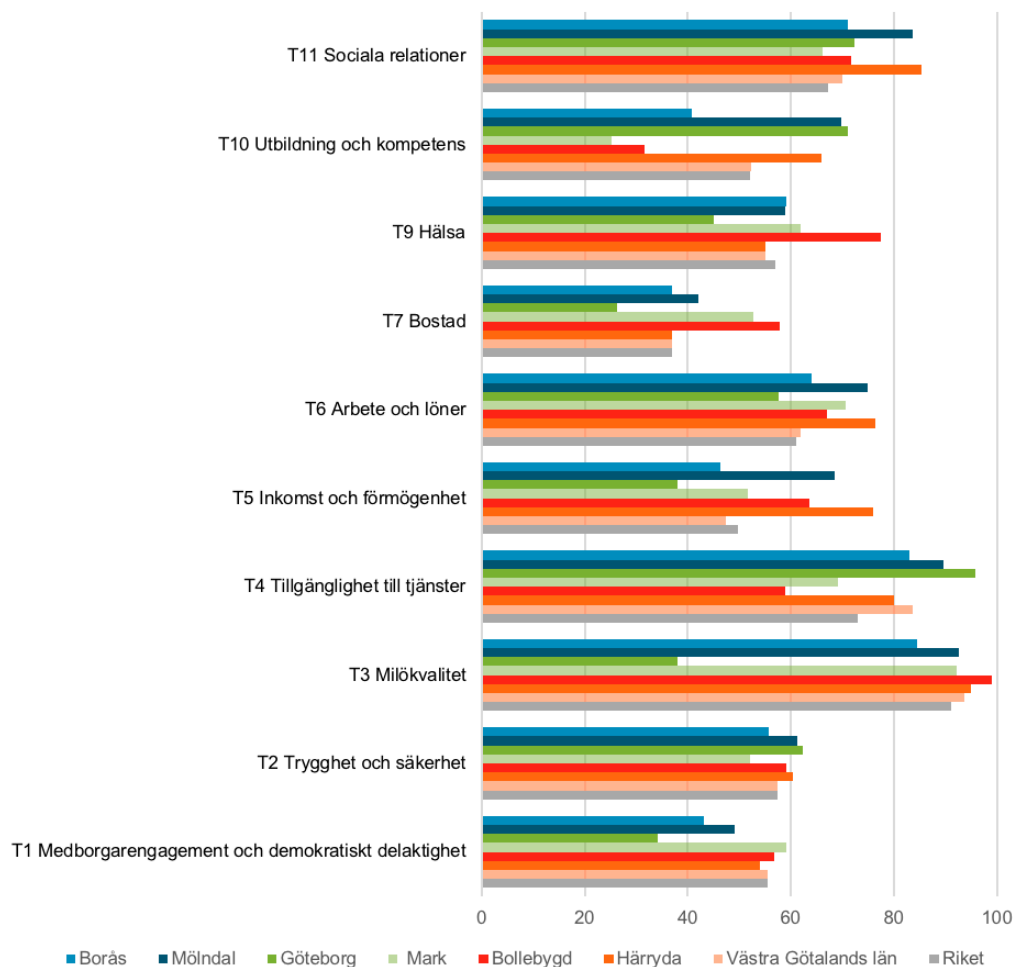
BRP+ bidrar till barnperspektivet

BRP+ rymmer många sociala aspekter. Boråsregionen har därför prövat om BRP+ går att använda som underlag i sociala konsekvensanalyser. Analysen är gjord i ett ”stråkperspektiv”, dvs med utgångspunkt i samarbetet längs pendlingssträckan Göteborg-Borås, och med ett barnperspektiv i fokus.

Stråket mellan Göteborg och Borås är ett av landets största pendlingsstråk. För att utveckla stråket finns i dag en etablerad samverkan inom samhällsplanering mellan sex kommuner och två kommunalförbund. Ett av de gemensamma projekten handlar om att pröva metoder för sociala konsekvensanalyser i ett stråkperspektiv. Frågan blev därför att utreda om BRP+ går att använda som underlag i sociala konsekvensanalyser.

Diagrammet nedan visar hur kommunerna i stråket Göteborg-Borås presterar inom samtliga teman som ingår i BRP+. Det framgår tydligt att det finns skillnader i utfall, både mellan kommunerna i stråket och mellan stråkets kommuner och Västra Götaland som helhet, liksom i förhållande till riket. Det temaområde som visar störst samstämmighet mellan kommunerna är *Trygghet och säkerhet*, medan *Utbildning och kompetens* uppvisar en stor spridning.

Indexvärden för samtliga teman inom livskvalitet för kommunerna i stråket Göteborg-Borås.

Exempel på relevanta teman i BRP+ utifrån ett barnperspektiv

Den sociala aspekten ryms i princip inom samtliga temaområden i BRP+. För att avgränsa datamaterialet valde Boråsregionen att fokusera på barnperspektivet och identifierade teman som bedömdes ha särskilt stor relevans för barns uppväxt och förutsättningar. Denna avgränsning resulterade i en fördjupning inom fyra temaområden:

- *Medborgarengagemang och demokratisk delaktighet.* Inom detta tema finns två aspekter: *Demokratisk delaktighet och Engagemang i civilsambället.* Demokratisk delaktighet baseras på Valdeltagande i kommunvalet (2014). Av jämförelsen mellan kommunerna i stråksamverkan framgår att delaktigheten är högst i Bollebygd, tätt följt av Härryda. Delaktigheten är lägst i Göteborg. Den andra aspekten *Engagemang i civilsambället* baseras på information om *Antal ledartillfällen som får lokalt aktivitetsstöd*. Mark är en utpräglad idrottskommun och ligger därför högt, både i jämförelse med övriga kommuner och i jämförelse med Västra Götaland och riket.
- *Tillgänglighet till tjänster.* Detta tema baseras på indikatorerna *Tillgång till bredband*, *Tillgång till dagligvaruhandel* och *Tillgång till grundskola*. I denna jämförelse utmärker sig Göteborg med bäst närhet både i jämförelse mellan kommunerna och i jämförelse med Västra Götaland och Riket. Bollebygd ligger på en relativt låg nivå – något som skapar frågetecken och ett intresse för att utreda frågan vidare.
- *Inkomst och förmögenhet.* Inom detta temaområde finns aspekten *Levnadsstandard* som mäts utifrån *Andelen barn i ekonomiskt utsatta hushåll* och *Medianinkomst hos befolkningen*. Av statistiken framgår att Härryda har högst levnadsstandard, både i jämförelse mellan de övriga kommunerna i stråket och riket. De flesta kommunerna i stråket Göteborg-Borås ligger över riksnittet, med undantag för de befolkningsmässigt största kommunerna, Göteborg och Borås.
- *Sociala relationer.* Temaområdet består av aspekten *Utanförskap* som innehåller indikatorerna *Lågt socialt deltagande* och *Unga som varken arbetar eller studerar*. Med undantag för Mark ligger samtliga kommuner i stråket bättre till än både länet och riket.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att BRP+ har potential att användas som underlag för sociala konsekvensanalyser. Flera teman och aspekter fångar den sociala hållbarheten och i detta exempel har vi fokuserat på barnperspektivet i synnerhet.

Stort intresse för BRP+ i stråksamarbetet

Det finns ett stort intresse för att lära sig mer om BRP+ och hur systemet kan användas. Att vara ”testarena” för nya arbetssätt och metoder är ett av fokusområdena inom stråksamverkan, vilket innebär att BRP+ passar väl in i verksamheten. Beslut om att delta i Reglabs lärprojekt togs av styr- och ledningsgruppen under våren 2018 och BRP+ finns med i verksamhetens handlingsplan för 2018–2020.

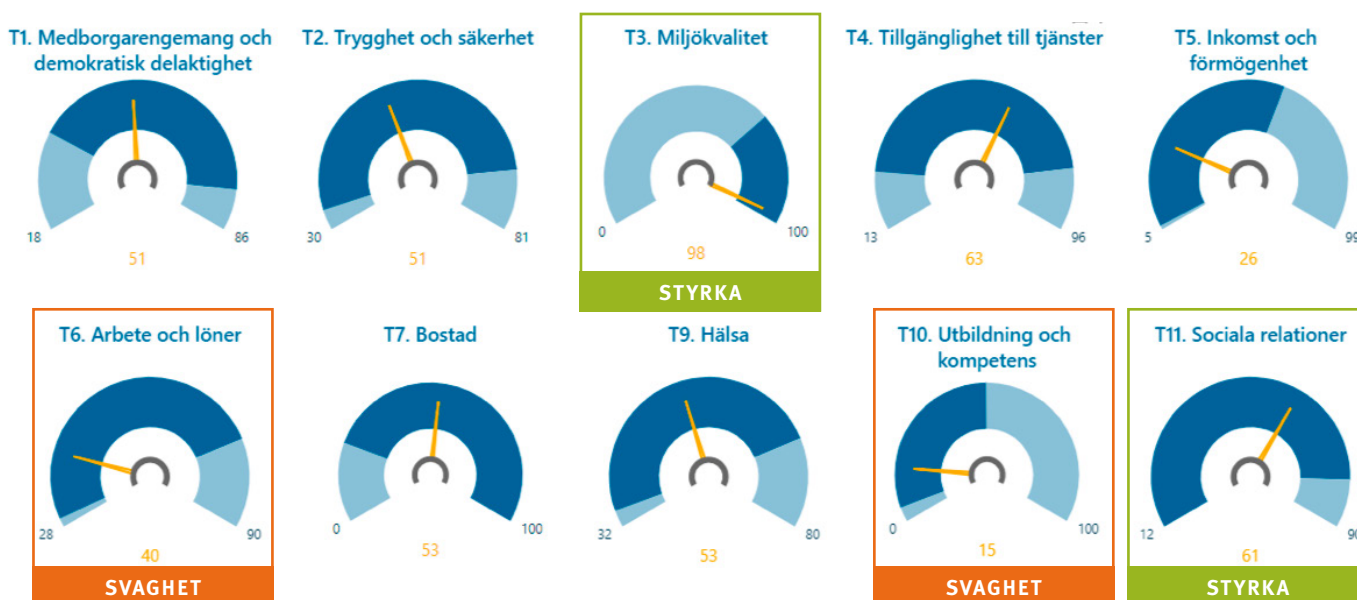
Formerna för hur arbetet med BRP+ ska gå till är inte beslutat, men ett förslag finns på att bilda en arbetsgrupp med representanter från kommunerna i stråket. Gruppens uppgift skulle bli att arbeta vidare med de framtagna resultaten och bestämma hur vi på bästa sätt inkluderar BRP+ i andra projekt inom samverkan. Ett möjligt projekt som pågår nu är ”Tillväxtskapande samhällsplanering” där syftet är att ta fram planeringsunderlag för hållbar näringslivsutveckling.

Vilka bud ger BRP+ om Mellerud?

Västra Götalandsregionen har valt att visa hur BRP+ kan användas för att på ett enkelt sätt identifiera en kommuns relativa styrkor och svagheter. Med hjälp av analysverktyget Power BI har Västra Götaland skapat ett visualiseringsverktyg som illustrerar resultaten från BRP+ i enkla diagram och grafer. I det här exemplet är Mellerud i fokus.

Melleruds relativa styrkor och svagheter gentemot kommuner i samma kommungrupp.

Värden för Mellerud (gul visare) i relation till kommungruppens värden (mörkblått fält).

Av illustrationen ovan framgår hur Mellerud presterar inom samtliga teman i BRP+. "Hastighetsmätarna" nedan ger en snabb överblick inom vilka områden som Mellerud ligger bra, respektive sämre, till. Mätarens hela omfång visar spannet mellan kommunen med "bäst" respektive "sämst" resultat inom varje temaområde. I många fall kan det dock vara mer relevant att inte jämföra sig med alla andra kommuner, utan med liknande kommuner. För att göra en sådan jämförelse har vi i detta exempel använt SKL:s kommungruppning. Det mörkblå fältet i varje mätare visar spridningen mellan kommunerna som ingår i samma kommungrupp, i Melleruds fall *Pendlingskommun nära mindre stad eller tätort*.

Utifrån denna överblick kan vi konstatera att Mellerud ligger bra till i temaområde *Miljö kvalitet* och temaområde *Sociala relationer*. Däremot presterar kommunen sämre inom temaområde *Arbete och löner* och *Utbildning och kompetens*.

Starka relationer och arbetslöshet

Med hjälp av verktyget Power BI kan analyserna också lätt fördjupas. I bilden ovan framkom att Melleruds styrka bland annat finns inom *Sociala relationer* och att kommunen ligger sämre till inom *Arbete och löner*. Mot bakgrund av detta kan det vara intressant att undersöka de underliggande indikatorerna för att få kunskap om vad det är som påverkar resultatet.

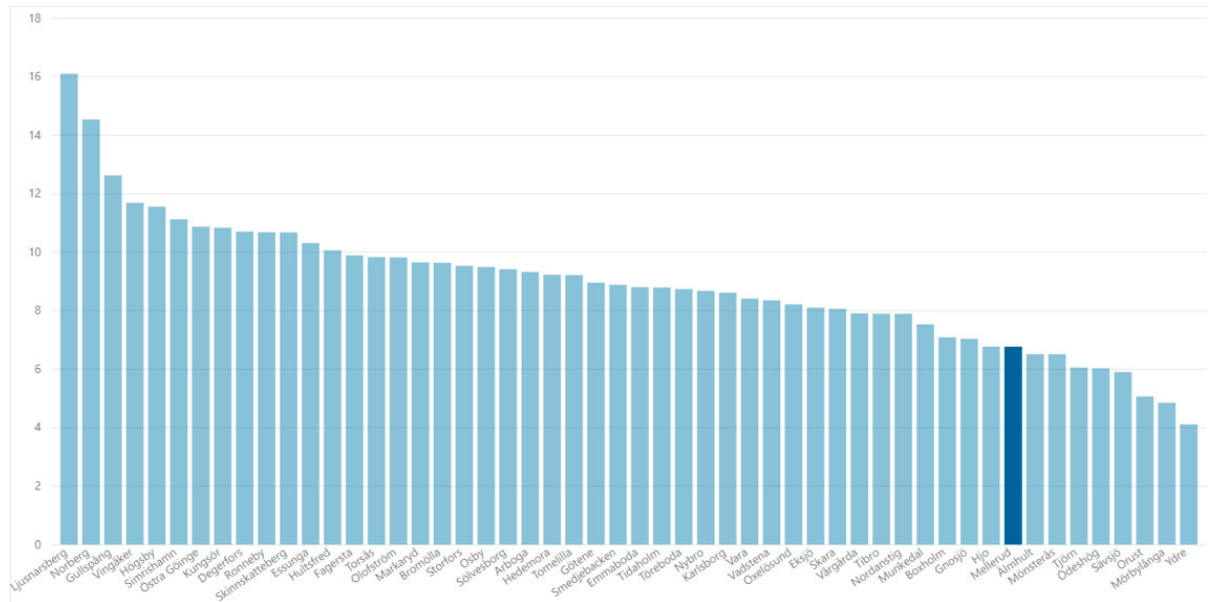
Inom temaområde *Sociala relationer* finns två indikatorer: *Socialt deltagande* och *Andel unga som varken arbetar eller studerar, UVAS*. Det är framför allt inom UVAS som Mellerud presterar bra, endast åtta kommuner i samma kommungrupp har bättre värden. Utmaningen för Mellerud finns framför allt inom *Arbete och löner*. Arbetslösheten är relativt hög och sysselsättningsgraden för personer födda utanför Europa är låg. Det finns förstås ett samband mellan hög arbetslöshet och låg sysselsättningsgrad. För Mellerud hör detta bland annat ihop med att kommunen haft ett relativt stort mottagande av nyanlända de senaste åren.

STYRKA FÖR MELLERUD: TEMA 11 SOCIALA RELATIONER

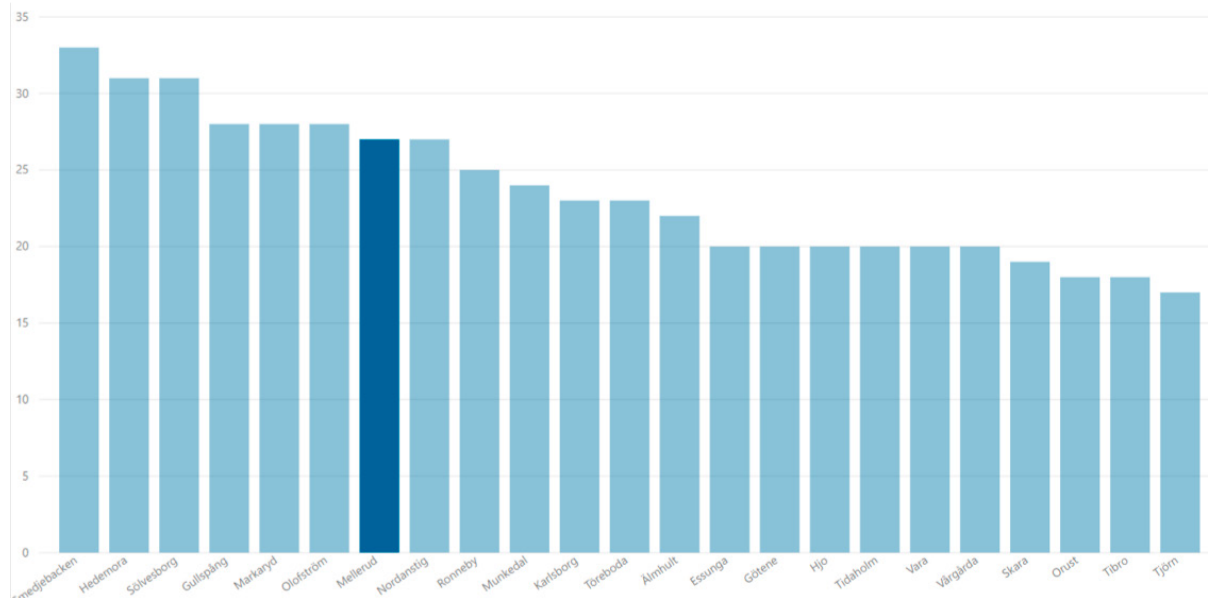
Andelen unga som varken arbetar eller studerar (UVAS).

Källa: MUCF

Andel med lågt socialt deltagande.

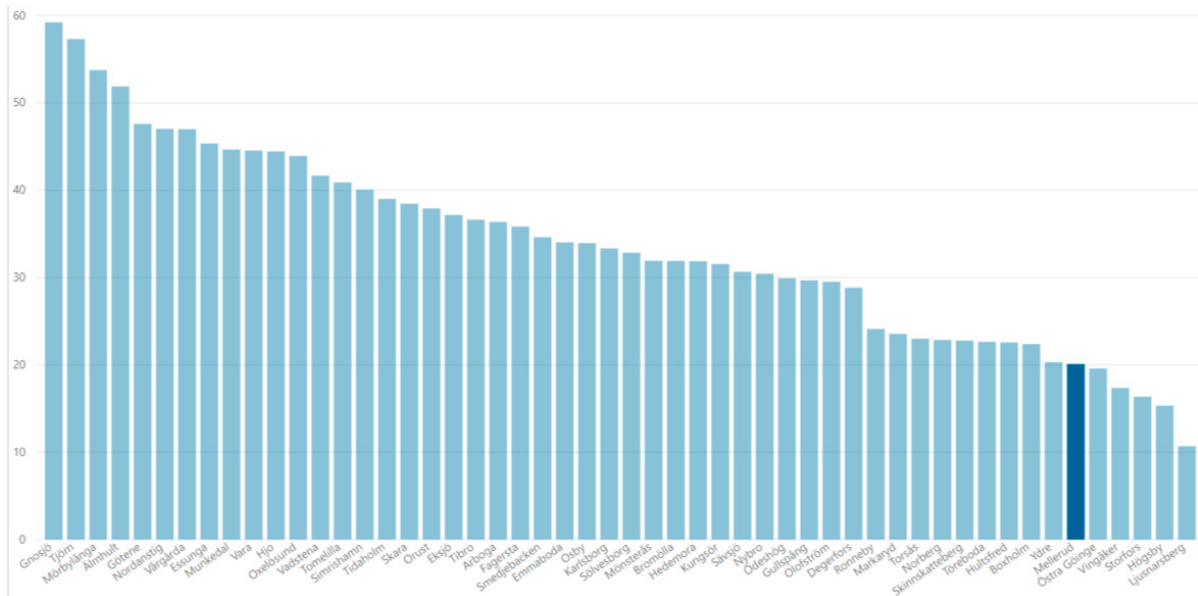
Källa: Folkhälsomyndigheten

UTMANINGEN FÖR MELLERUD: TEMA 6 ARBETE OCH LÖNER

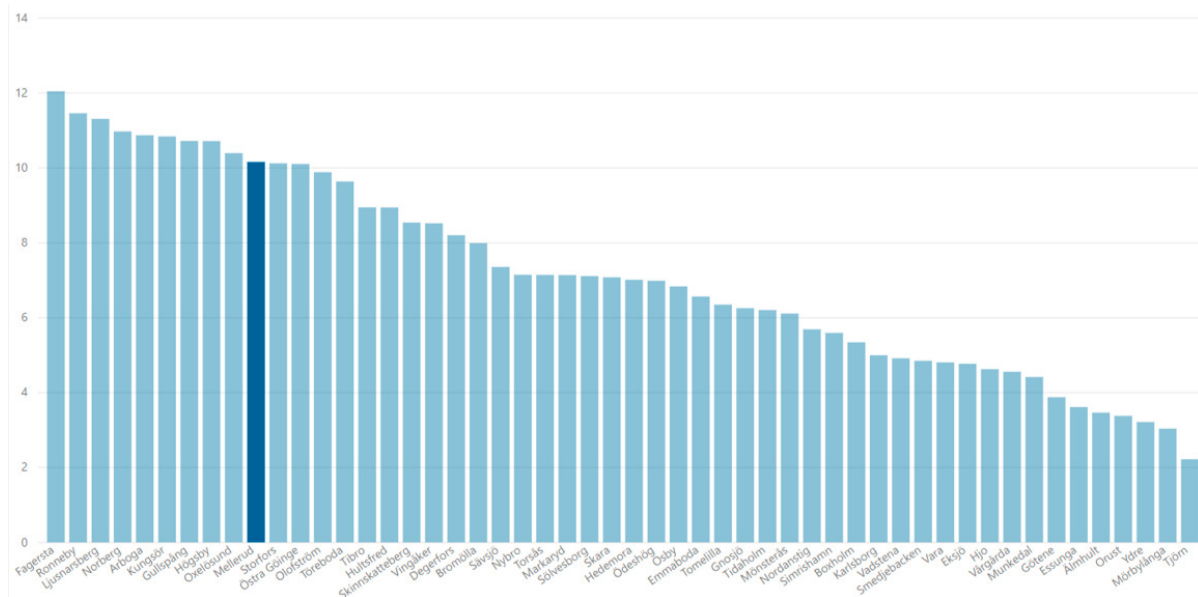
Sysselsättningsgrad, födda utanför Europa.

Källa: SCB

Arbetslöshet (andel av arbetskraften).

Källa: SCB

Hej Pia Andersen, folkhälsoutvecklare i Region Kronoberg!

Hur används BRP+ i Region Kronoberg?

– Vår tanke är att ta med BRP+ som komplement till olika typer analyser och underlag som vi tar fram här på regionen. BRP+ ska inte stå för sig själv, utan bakas in i det arbete vi redan gör. Regionen ska bland annat ta fram en hållbarhetsrapport och här tänker vi att BRP+ skulle passa in på ett bra sätt!

– Vi började i Reglabs läroprojekt BRP+ men har valt att inte göra någon egen analys. Det har pågått diskussioner om hur vi i regionen ska arbeta med analyser och vad vi ska prioritera. I samband med dessa diskussioner har vi pratat om hur vi kan använda BRP+.

Vad är fördelarna med BRP+?

– Styrkan i BRP+ är att det är ett brett mått som rymmer många dimensioner. Möjligheten att göra jämförelser

mellan kommuner och regioner är också mycket värdefullt.

– När vi tar fram analyser på hemmaplan så får vi ofta frågan: Hur ser det ut i andra kommuner eller regioner? Då är det bra att utgå från BRP+. Betydelsen av att man mäter på exakt samma sätt kan inte underskattas.

Ser du några utvecklingsområden?

– Ett utvecklingsområde för BRP+ skulle vara att ta ett helhetsgrepp på de subjektiva delarna så att mätsystemet känns komplett. Det vore bra om BRP+ kompletteras med subjektiva mått på livskvalitet, vilket jag ser som en betydelsefull del i mätning av livskvalitet. I Folkhälsomyndighetens undersökning *Hälsa på lika villkor* finns frågor om självskattad hälsa som kunde vara ett värdefullt mått att inkludera i BRP+.

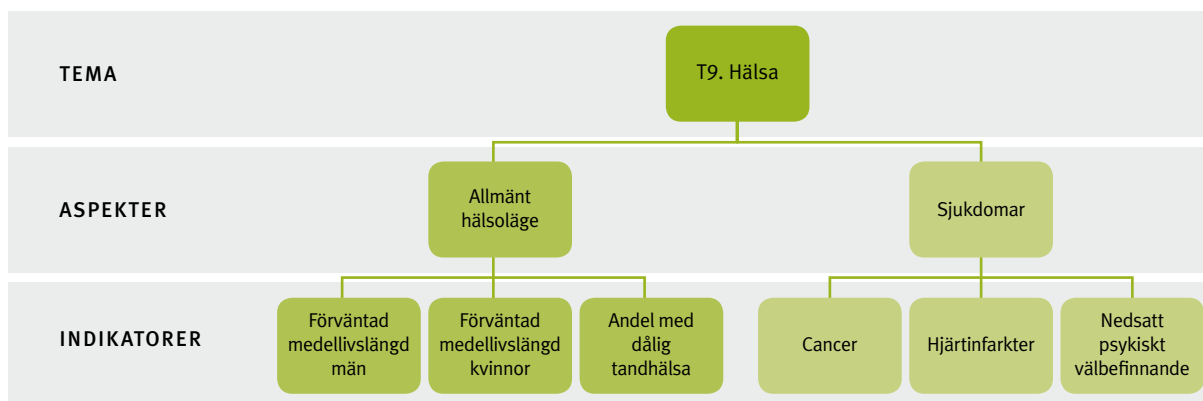

Foto: Mats Samuelsson

Ger BRP+ en rättvis bild av hälsoläget i Örebro?

I Region Örebro har en kommission för jämlik hälsa funnits i flera år. I regionen finns också god tillgång till befolkningsdata om hälsa och livskvalitet. Inom ramen för läroprojektet BRP+ har Region Örebro därför valt att analysera temaområde Hälsa, för att jämföra utfallet i BRP+ med andra källor som beskriver hälsoläget i regionen. Resultatet visar skillnader mellan hälsa i BRP+ och upplevd hälsa.

Översikt av aspekter och indikatorer som ingår i temaområde Hälsa.

Region Örebro antog förra året en ny regional utvecklingsstrategi, RUS: *Tillväxt och hållbar utveckling i Örebro län. Regional utvecklingsstrategi 2018-2030*. Strategin utgår från ett bredare perspektiv än tidigare och tar avstamp i de tre hållbarhetsperspektiven. Ett av de övergripande målen är hög och jämlik livskvalitet. Inom organisationen Region Örebro län finns också ett program för hållbar utveckling, där jämlik hälsa är ett viktigt område. Frågan om god, jämlik och jämställd hälsa är alltså viktig för regionen.

Mätningar av hälsoläget

I BRP+ finns ett temaområde *Hälsa* som består av två aspekter och sex indikatorer. Samtliga indikatorer är möjliga att fördela på kvinnor och män. Samtliga indikatorer kan också brytas ner till kommunnivå.

I Örebro län genomförs regelbundet en enkätundersökning bland annat för att kartlägga befolkningens hälsa och levnadsvanor. Undersökningen genomförs tillsammans med Uppsala, Värmland, Västmanland och Sörmlands län och har genomförts sedan år 2000. En av enkätens frågor gäller den självupplevda hälsan: *Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd?* Frågan kan fördelas på kvinnor och män, samt brytas ner till kommunnivå.

Stora skillnader

Regionens analys har jämfört indexvärdena för temaområde *Hälsa* i BRP+ med utfallet för *Upplevd hälsa* i undersökningen *Liv och Hälsa*. I båda fallen har underlaget fördelats på kvinnor och män, samt kommunerna i Örebro län.

I BRP+ analys av hälsa har indexvärdet förbättrats de senaste fem åren, framför allt bland kvinnorna i vissa kommuner. Män har generellt sett sämre värden än kvinnor. Bland männen hamnar kommunerna Nora, Lindesberg och Askersund högst. För kvinnorna utmärker sig Laxå, Lindesberg och Karlskoga med höga nivåer. Ljusnarsberg hamnar i botten när det gäller hälsoläget, både för män och kvinnor.

I *upplevd hälsa (Liv och Hälsa)* är resultatet annorlunda. Totalt i länet har *Andelen som har gott eller mycket gott allmänt hälsotillstånd* minskat bland kvinnorna i länet. Bland männen är ingen förändring mellan mätpunkterna. Örebro kommun är den kommun som har högst andel med gott hälsotillstånd både bland män och kvinnor. Askersund ligger lägst bland männen och Karlskoga bland kvinnorna.

På kommunnivå ser vi stora skillnader mellan utfallet i BRP+ och utfallet i undersökningen *Liv och hälsa*. Störst är skillnaderna för kommunerna Ljusnarsberg,

Nora, Örebro och Hallsberg. I BRP+ hamnar exempelvis Ljusnarsberg längst ner bland männen. Utifrån den självskattade hälsan har Ljusnarsberg näst bäst siffror i länet. Utifrån den självskattade hälsan toppar Örebro listan för både kvinnor och män. I BRP+ hamnar Örebro relativt långt ner både för männen och kvinnorna.

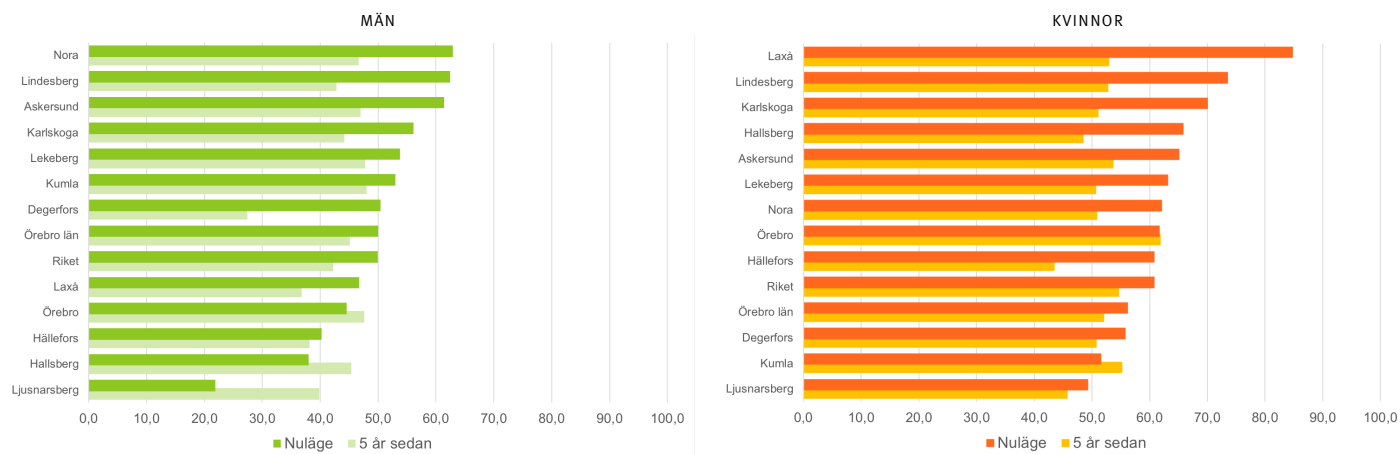
BRP+ har behov av komplettering

Resultatet antyder att indexvärdet för hälsa i BRP+ inte har något tydligt samband med självskattad hälsa. För att försöka fastställa om något samband förelåg, gjorde vi även en sambandsanalys där indexvärdet för BRP+

jämfördes med självskattad hälsa. Som mätvärden användes kommuner i de län som ingår i samarbetet med *Liv och hälsa*. Analysen visade ett R²-värde (determinationskoefficient) på 0,08, vilket innebär att endast åtta procent av indexvärdets variation kan förklaras av andel med god hälsa. Därför kan inte ett samband fastställas mellan indexvärdet för hälsa i BRP+ och andel som skattar sin hälsa som god eller mycket god.

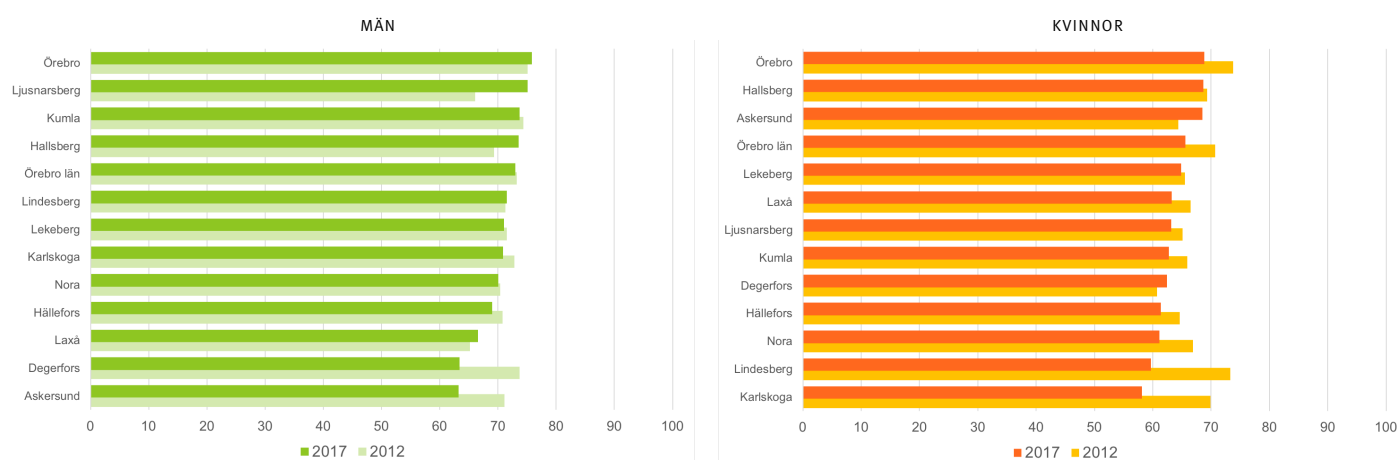
Det har funnits en ambition att självskattad hälsa ska ingå som indikator i BRP+. Resultatet från denna analys stödjer en sådan ambition. Eftersom inget samband kan fastställas torde indexvärdet för Hälsa i BRP+ få en bättre träffsäkerhet om *Självskattad hälsa* också ingår.

Indexvärde för temaområde Hälsa i BRP+.

Andel som uppger att det allmänna hälsotillståndet är gott eller mycket gott.

Källa: *Liv & hälsa 2012 och 2017.*

BRP+ i Jönköpings regionala utvecklingsstrategi

Region Jönköpings län arbetar för närvarande med att ta fram en ny regional utvecklingsstrategi. I den remissversion som tagits fram är resultat från BRP+ med som bilaga. Enligt Ola Olsson, analytiker på Region Jönköping, görs flera insatser för att stödja användningen av BRP+ i regionen. Bland annat hjälper regionen till med att ta fram siffror från BRP+ till kommunerna i regionen.

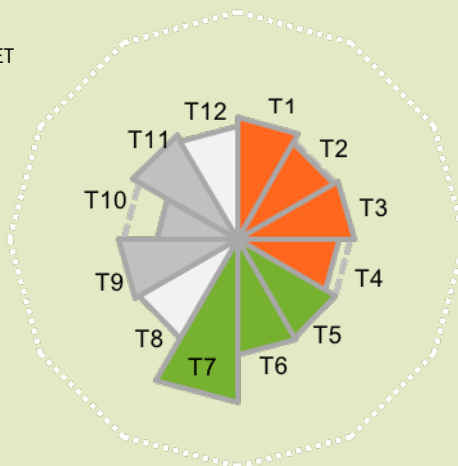
Hur presterar Jönköping enligt BRP+?

Av figuren för livskvaliteten framgår att Jönköping presterar bättre jämfört med riket för temaområdet *Bostad* medan länet presterar relativt sämre inom tema *Utbildning och kompetens*. När det gäller hållbarheten över tid, framtidskapitalen, presterar Jönköpings län bättre än riket för det *Sociala kapitalet*, medan påverkan på *Naturkapitalet* är sämre.

Livskvalitet här och nu.

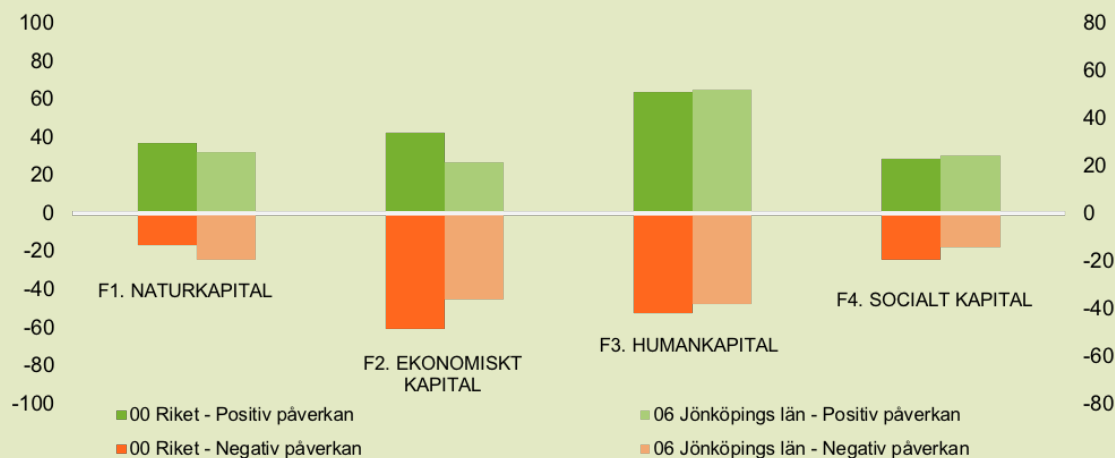
Jönköpings indexvärden i jämförelse med riket, per tema. Grå streckad linje avser riket, staplar över/under streckad linje innebär bättre/sämre livskvalitet, jämfört med riket. Den vita prickade linjen innebär ett indexvärde dubbelt så högt som rikets.

- T 1: MEDBORGARENGAGEMANG OCH DELAKTIGHET
- T 2: TRYGGHET OCH SÄKERHET
- T 3: MILJÖKVALITET
- T 4: TILLGÄNGLIGHET TILL TJÄNSTER
- T 5: INKOMST OCH FÖRMÖGENHET
- T 6: ARBETE OCH LÖNE
- T 7: BOSTAD
- T 8: BALANS ARBETE FRITID (SAKNAS)
- T 9: HÄLSA
- T 10: UTBILDNING OCH KOMPETENS
- T 11: SOCIALA RELATIONER
- T 12: SUBJEKTIVT VÄLBEFINNANDE (SAKNAS)

Framtidskapital.

Jönköpings indexvärden i jämförelse med riket.

Läs mer om om Jönköpings regionala utvecklingsstrategi: <https://utveckling.rjl.se/strategier--handlingsplaner/>

Känner sig gotlänningarna delaktiga?

Enligt BRP+ har Gotland höga värden inom medborgarengagemang och demokratisk delaktighet. Samtidigt visar medborgarundersökning det motsatta – gotlänningarna upplever i låg grad delaktighet. För att nyansera bilden av BRP+ har Region Gotland kompletterat BRP+ med andra källor och underlag, och konstaterar att sammantaget ger statistiken ett bra underlag för framtida strategiarbete.

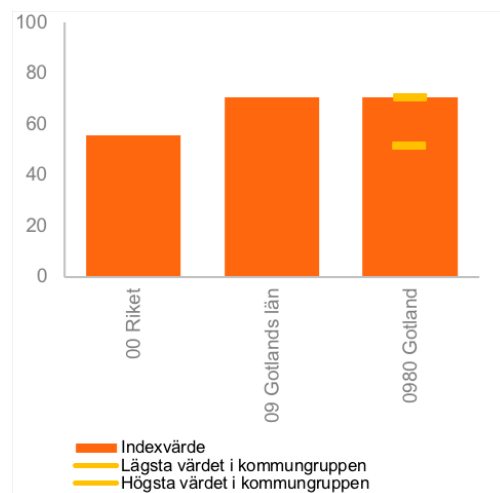
I BRP+ presterar Gotland bra inom temat *Medborgarengagemang och demokratisk delaktighet*. Gotland har högre indexvärde än både riket och många andra kommuner i samma kommungrupp. Inom temat finns två aspekter: *Demokratisk delaktighet* och *Engagemang i civilsamhället*, som i sin tur utgörs av indikatorerna *Valdeltagande* och *Antal ledartillfällen som får lokalt aktivitetsstöd*.

För att nyansera bilden från BRP+ har regionen kompletterat analysen med data från andra källor. I Region Gotlands styrmodell finns 32 övergripande mål, och *Gotlänningar känner sig delaktiga* är ett av regionens mål inom social hållbarhet. Målet följs upp årligen, bland annat med statistik från medborgarundersökningen.

Förbättringspotential

I medborgarundersökningen tas ett nöjdhetsindex fram som mäter medborgarnas uppfattning om insyn och inflytande över beslut och verksamheter. Resultatet för Gotland är 40 av maximalt 100. Det kan inte bedömas vara en godkänd nivå och Gotlands resultat har under flera år varit bland de lägsta för de kommuner som genomför medborgarundersökningen. Delaktighetsindexet visar också på möjliga förbättringar. Ett område med lågt värde är *Möjlighet till dialog med förtroendevalda*. Det finns alltså en förbättringspotential i att utveckla medborgardialoger, liksom *Medborgares delaktighet i strategiskt arbete*.

Gotlands resultat för temat Medborgarengagemang och demokratisk delaktighet.

Utdrag från årsredovisning 2018, Region Gotland. Mål 2 Gotlänningar känner sig delaktiga.

INDIKATOR (jämförelse)	2018	2017	2016
Nöjd-Inflytande-Index – Helheten	40 (42)	–	31 (40)
- kvinnor	41 (43)		31 (40)
- män	39 (42)		30 (39)
Delaktighetsindex, andel av maxpoäng, %	–	54 (57)	56 (56)
Andel av befolkningen 16-84 år med lågt socialt deltagande, %	17 (17)	–	19 (19)
- kvinnor	15 (15)		16 (17)
- män	19 (18)		22 (20)

Insatser för delaktighet

För att gotlänningar ska känna sig delaktiga krävs flera insatser. Både förtroendevalda och Region Gotlands verksamheter har förutsättningar att utveckla arbetsformer som underlättar delaktighet.

Under 2018 har förbättrad synpunktshandling och ökat användande av IT ökat möjligheten till delaktighet. Exempelvis pågår projektet *Digital samhällsbyggnad*, för god tillgång till information inom samhällsbyggnad och socialförvaltningen har infört nya e-tjänster inom bland annat försörjningsstöd. Medborgardialoger har genomförts, exempelvis kring tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i Visby centrum och om serviceutbud och framtidens kollektivtrafik på Gotland.

Genomförande av integrationsstrategin för Gotland 2017-2020 pågår och andelen nyanlända som kommer ut i arbete eller studier är större på Gotland jämfört med riket. Exempelvis har socialfondsprojektet *Integration på arbetsplatsen* genomförts för att ge nyanlända möjligheter att säkra egen försörjning. Projektet *Norma* tar vid för att stärka inkluderande ledarskap på tio gotländska arbetsplatser, inklusive Region Gotland.

BRP+ kan användas i RUS-processen

För Region Gotland ser vi att strukturen i BRP+ är en bra utgångspunkt, men önskar att statistiken inom flera temaområden kompletteras med fler indikatorer och källor för att ge en mer nyanserad bild. Om regionen endast hade utgått från BRP+ hade slutsatsen varit att delaktigheten är hög på Gotland. När vi kompletterar bilden med statistik från Medborgarundersökningen blir bilden en annan.

Sammantaget kan vi konstatera att resultaten från BRP+, inklusive kompletteringar, kan utgöra en väsentlig del av Gotlands nulägesbild, inför framtagandet av den regionala utvecklingsstrategin.

BRP+ nästa steg

Reglabs medlemmar kommer att fortsätta utvecklingen av BRP+. I januari 2019 beslutade alla Sveriges regioner tillsammans med Tillväxtverket att ta fortsatt ansvar för utvecklingen av systemet. Regionerna är överens om att BRP+ är ett viktigt mät- och analysverktyg för regional utveckling, som bidrar till helhetssyn och på sikt också till systempåverkan.

Under våren 2019 startar ett tvåårigt utvecklingsprojekt med tre huvudfokus:

- ▶ **Ägarskap och teknisk förvaltning av data.** Projektet ska säkra ett långsiktigt ägarskap av datamaterialet (ramverket), liksom tillgång till tekniskt stöd för frågor etc.
- ▶ **Fortsatt utveckling av indikatorer och mätetal.** Projektet ska göra en översyn av de fyra kapitalstockarna, samt gå vidare med utvecklingen av subjektiva mått.
- ▶ **Stöd för användning och implementering.** Projektet ska ansvara för att stödja det fortsatta erfarenhetsutbytet i Reglabs medlemsgrupp, och den externa kommunikationen. För att skapa intresse och förståelse för BRP+ ska projektet löpande ta fram analyser och rapporter. Nästa gemensamma analys ska fokusera på de fyra kapitalstockarna, samt kopplingen mellan livskvalitet och kapitalstockar. Projektet ska också arbeta vidare med visualisering av systemet och utveckling av webbmaterialet.

TEMA	ASPEKT	INDIKATOR	ENHET	KÄLLA
T1. Medborgarengagemang och demokratisk delaktighet				
	Demokratisk delaktighet	Andel som röstat i senaste kommunvalet	Andel	Kolada
	Engagemang i civilsamhället	Antal ledartillfällen som får LOK-stöd	Antal per 10 000 invånare	Kolada
T2. Trygghet och säkerhet				
Olycks- och skaderisk		Antal personer med skador som kräver slutenvård	Antal per 100 000 invånare	Socialstyrelsen
		Antal trafikolyckor	Antal per 10 000 invånare	MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap)
Utsatthet för brott		Utsatthet för egendomsbrott	Andel	BRÅ (Nationella trygghetsundersökningen)
		Utsatthet för våldsbrott (misshandel, hot och personrån)	Andel	BRÅ (Nationella trygghetsundersökningen)
Samhälls- och naturkatastrofer		Saknas indikatorer		
T3. Miljökvalitet				
Luft		Emissioner av PM2.5	ton/år	RUS/miljömålsdatabasen
Kemikalier		Saknas indikatorer		
Buller		Saknas indikatorer		
Lokal miljö		Saknas indikatorer		
T4: Tillgänglighet till tjänster				
Närhet till tjänster/service		Tillgång till bredband med mer än 100Mbit/s	Andel av hushållen	PTS
		Tillgång till dagligvarubutik (kortare än 2 km till närmaste)	Andel av befolkningen	PIPOS
		Tillgång till grundskola (kortare än 2 km till närmaste)	Andel av befolkningen	PIPOS
		Tillgång till bibliotek (saknas indikatorer)		
Trängsel och köer till tjänster/service		Patienter som får träffa läkare inom 7 dagar	Andel	SKL (Väntetider i vården)
T5: Inkomst och förmögenhet				
Levnadsstandard		Barn i ekonomiskt utsatta hushåll	Andel	Folkhälsomyndigheten
		Nettoinkomst	Median	SCB
T6: Arbete och löner				
Integration		Sysselsättningsgrad, födda utanför Europa	Andel sysselsatta, 20-64 år	SCB
Löneklifor		Kvinnors andel av lönesumman (arbetskommun)	Andel	SCB
Matchning		Andel av arbetskraften som arbetar i yrke som motsvarar deras kompetens (Matchningsgrad)	Andel	SCB genom Tillväxtverket
Tillgång till arbete		Arbetslöshet	Andel av arbetskraften	SCB genom Tillväxtverket
T7: Bostad				
Trångboddhet		Genomsnittlig bostadsyta per person i hyresrätt (flerbostadshus)	Kvadratmeter	SCB
T8: Balans arbete-fritid				
Arbetet påverkar livet utanför		Långa arbetstider (saknas indikatorer)		
Livet utanför påverkar arbetet		Närstående med sjukdom (saknas indikatorer)		

Indikatorlista

TEMA	ASPEKT	INDIKATOR	ENHET	KÄLLA
T9. Hälsa				
Allmänt hälsoläge		Återstående förväntad medellivslängd vid födsel, kvinnor	År	Folkhälsomyndigheten
		Återstående förväntad medellivslängd vid födsel, män	År	Folkhälsomyndigheten
		Andel med dålig tandhälsa	Andel (självrapporterat)	Folkhälsomyndigheten
Sjukdomar		Nedsatt psykiskt välbefinnande	Andel	Folkhälsomyndigheten
		Cancer	Åldersstandardiserat per 100k	Socialstyrelsen
		Hjärtinfarkter	Åldersstandardiserat per 100k	Socialstyrelsen
T10. Utbildning och kompetens				
	Kompetens	Genomsnittlig arbetserfarenhet 30-39 år (saknas indikatorer)		
	Formell utbildning	Högskoleutbildning	Andel av befolkningen, 30-39 år	SCB
T11. Sociala relationer				
Utanförskap		Lågt socialt deltagande	Andel	Folkhälsomyndigheten
		Unga som varken arbetar eller studerar 16-24 år (UVAS)	Andel	UVAS (Temagruppen Unga i arbetslivet)
T12: Individuellt välbefinnande				
	Upplevd livskvalitet	I vilken utsträckning är du överlag nöjd med ditt liv (boende, arbete, fritid, familj och vänner)? (saknas indikatorer)		
	Känsla av lycka	I vilken utsträckning upplever du (just nu) en känsla av lycka? (saknas indikatorer)		
	Mål och mening med livet	I vilken utsträckning upplever du att ditt liv har mål och mening? (saknas indikatorer)		
F1. Naturkapital -				
Påverkan på det levande		Emissioner av Arsenik (As), ton/år	ton/år	RUS/miljömålsdatabasen
		Emissioner av Arsenik (As)	ton/år	RUS/miljömålsdatabasen
		Emissioner av Kadmium (Cd)	ton/år	RUS/miljömålsdatabasen
		Emissioner av Nickel (Ni)	ton/år	RUS/miljömålsdatabasen
Påverkan på luft (lokalt och globalt)		Emissioner av Benso(a)pyren	ton/år	RUS/miljömålsdatabasen
		Emissioner av Kolmonoxid (CO)	ton/år	RUS/miljömålsdatabasen
		Emissioner av Kväveoxider (NOx)	ton/år	RUS/miljömålsdatabasen
		Emissioner av PM10 (partiklar ≤ 10 mikrom.)	ton/år	RUS/miljömålsdatabasen
	Påverkan på marken	Bruten ballast (mark)	ton per capita	SGU (Sveriges geologiska undersökning)
	Påverkan på vatten	Saknas indikatorer		
F1. Naturkapital +				
	Resursanvändning	Resursproduktivitet	PPS/kg	Eurostat
	Återbruk	Tillvarataget avfall	Andel	Kolada
Skyddade naturresurser		Skyddad landareal	Andel av landareal	SCB
		Skyddad sötvattensareal	Andel av sötvattensareal	SCB
F2. Ekonomiskt kapital -				
Värdeförstörelse		Resultaträkning kommun	kr/invånare, löpande priser	SCB
		Rivningar av lägenheter i flerbostadshus, medelvärde 2000-2016	Antal/capita	SCB
	Skuldbörda	Samlad skuldkvot för bolån	Medelvärde skuldkvot hushåll	SCB/Riksbanken

TEMA	ASPEKT	INDIKATOR	ENHET	KÄLLA
F2. Ekonomiskt kapital +				
Forskningsinvesteringar		FoU-utgifter företag	kr/inv	SCB
		FoU-utgifter universitet, stat, landsting	kr/inv	SCB
Investeringar i finansiella tillgångar		Kapitalinkomst 30-64 år	kr/inv	SCB
		Pensionssparande 20-64 år, kr/inv (ej privat)	kr/inv	SCB
Investeringar i fysiska tillgångar		Bygginvesteringar	kr/inv	SCB
		Fasta bruttoinvesteringar	kr/inv	SCB
Investeringar i miljö		Industrins miljöskyddsinvesteringar	kr/inv	SCB
F3. Humankapital -				
Förlorad kunskap och kompetens		Arbetssskador	Antal per 100 000 sysselsatta	Arbetsmiljöverket
		Själv mord (åldersstandardiserat)	Per 100 000 invånare (åldersstandardiserat)	Socialstyrelsen (dödsorsaksstatistik)
		Utan arbete mer än 12 månader	Andel av befolkningen, 16-64 år	Arbetsförmedlingen
		Utan arbete mer än 24 månader	Andel av befolkningen, 16-64 år	Arbetsförmedlingen
Hälsorisker		Riskkonsumenter av alkohol	Andel	Folkhälsomyndigheten
		Röker dagligen	Andel	Folkhälsomyndigheten
		Falloolyckor (invånare 65+ vårdade)	Antal per 100 000 inv. (åldersstandardiserat)	Folkhälsomyndigheten
F3. Humankapital +				
Investeringar i hälsa		Fysisk aktivitet minst 30 min/dag	Andel	Folkhälsomyndigheten
		MPR-vaccinerade barn 3 år	Andel	Kolada
		Äter rekommenderat intag av frukt och grönt	Andel	Folkhälsomyndigheten
		Antal personer som besökte familjerådgivningen för samtal	Antal per 1000 invånare, 18-69 år	Socialstyrelsen
Investeringar i kunskap		Barn som går i förskola	Andel	Skolverket
		Avslutat gymnasieskola	Andel av befolkningen 19-24 år	SCV
		Inskrivna barn per årsarbetare i förskolan	Barn per årsarbetare	Kolada
		Lärare i SFI med pedagogisk högskoleexamen	Andel	Kolada
F4. Socialt kapital -				
Korruption och avtalsbrott		Ekonomisk brottslighet, anmälda brott	Antal per 100 000 invånare	BRÅ
Kränkning		Hot-, kränkings- och frihetsbrott, anmälda brott	Antal per 100 000 invånare	BRÅ
		Politiker utsatta för hot, våld, trakasserier, skadegörelse och stöld	Andel	BRÅ
		Sexualbrott, anmälda brott	Antal per 100 000 invånare	BRÅ
Segregation		Saknas indikatorer		
F4. Socialt kapital +				
Möten och medkänsla		Mötesplatser, tillgång till bibliotek	Kostnader och investeringar, kr/invånare	SCB
Samhällsförtroende		Medborgardelaktighet, antal grupper som nås (unga, äldre, utländsk bakgrund, nationella minoriteter, funktionsnedsättning)	Antal grupper	SCB
		Social hållbarhet i företag (SME som arbetar med social hållbarhet)	Andel	Tillväxtverket

REG
LAB

www.reglab.se

www.tillvaxtverket.se